

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma/ Tekstiili- ja vaate suunnittelu

Maija Mäkelä

BETWEEN DARKNESS AND LIGHT - NAISTEN YHDENKÖÖN

TRIKOOVAATEMALLISTON SUUNNITTELU

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilu

MÄKELÄ, MAIJA

Between Darkness and Light – Naisten yhdenkoon trikoo-
vaatemalliston suunnittelu

Opinnäytetyö

61 sivua + 18 liitesivua

Työn ohjaaja

Yliopettaja Sinikka Ruohonen

Toimeksiantaja

Yono, Noora Laine

Kevät 2011

Avainsanat

yhdenkoon vaate, mallisto, säädeltävyys, trikoo

Opinnäytetyö käsittelee naisten yhdenkoon trikoovaatemalliston suunnitteluprosessia. Mallisto on suunniteltu omalle kuvitteelliselle toiminimelleni, Myalle ja turkulainen design-liike Yono toimi työn arvioijana ja mahdollisena tulevaisuuden jälleenmyyjänä mallistolle.

Työn tavoite oli selvittää, millaisia yhdenkoon vaatteita on olemassa ja millä keinoin yhdenkoon vaatteita voidaan luoda. Hyödyntämällä, yhdistelemällä ja muuntelemalla jo olemassa olevia keinoja, tavoitteena oli suunnitella toimiva, moderni ja esteettinen yhdenkoon mallisto 36–46 kokoisille naisille. Malliston oli myös tarkoitus heijastaa oman toiminimeni tyyliä ja istua yhteistyökumppanini vaatimuksiin. Yhdenkoon vaate ei tänä päivänä ole kovin yleinen ilmiö, ja siksi se hyvin toteutettuna ja toimivana sisältäisi oletettavasti sekä uutuus- että markkina-arvoa.

Tutkimusmenetelminä työssä käytettiin havainnointia, kokeiluja ja vertailua. Kohde-ryhmää analysoitiin Gerhard Schulzen elämysyhteiskunta-teoriaa hyödyntäen ja työn tutkimusmallina toimi pehmeän systeemisuunnittelun malli.

Työn lopputulema on 11-osainen yhdenkoon mallisto, jota on havainnollistettu esitys- ja tasokuvin. Mallistosta valmistettiin myös neljä asukokonaisuutta mallikappaleiksi asti, jotta pystyttiin kokeilemaan vaatteiden toimivuutta käytännössä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Design

MÄKELÄ, MAIJA

Between Darkness and Light – The design process of women's one-size tricot collection

Bachelor's Thesis

61 pages + 18 pages of appendices

Supervisor

Sinikka Ruohonen, principal lecturer

Commissioned by

Yono, Noora Laine

Spring 2011

Keywords

one-size garment, collection, adjustability, tricot

This bachelor's thesis describes the design process of a women's one-size clothing collection made of tricot. The collection was designed for my own imaginary corporate name Mya, and Yono, a design shop from Turku, acted as a critic and a possible retailer for my designs.

The aim of this thesis was to find out what kind of one-size garments exist and in what ways one-size garments can be made. By using, combining and altering the different ways already used, the purpose was to design a functional, modern and aesthetic single-size collection for women in sizes 36-46. The collection was also supposed to reflect the style of my own corporate name. Currently one-size garments are not very common and their functionality isn't consistent, which is why a well-executed and truly functional one-size garment should hold some novelty and commercial value.

The research in this work was carried out by observation, conducting experiments, and then comparing them. The target group was analyzed by using Gerhard Schulze's theory of experience-driven society, and Peter Checkland's model of soft systems methodology acted as a guideline for the whole designing process.

The outcome of the project is an 11-piece collection represented with fashion illustrations. Four prototype outfits were also made to test the functionality of the garments in practice.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TYÖN TAVOITTEET	7
3	TYÖN LÄHTÖKOHDAT	8
	3.1 Tutkimusongelma ja viitekehys	8
	3.2 Tutkimusmenetelmät	9
	3.3 Kohderyhmä	11
	3.3.1 Elämisyhteiskunta-teorian taustaa	11
	3.3.2 Teoriasta yleisesti	12
	3.3.3 Oma kohderyhmä	14
	3.4 Yhteistyöyritys	15
	3.5 Trikoo	18
	3.6 Yhdenkoon vaate	19
	3.7 Oma toiminimi	23
4	SUUNNITTELU- JA VALMISTUSPROSESSI	24
	4.1 Pehmeän systeemis suunnittelun malli	24
	4.2 Malliston suunnittelu	27
	4.2.1 Yhdenkoon vaatteen luomisen keinot	27
	4.2.2 Malliston teema	33
	4.2.3 Luonnokset	35
	4.2.4 Valitut mallit	36
	4.3 Protomallien valmistus ja toimivuuden arviointi	37
5	LOPPUPÄÄTELMÄT	52
	LÄHTEET	56
	KUVALUETTELO	59
	LIITELUETTELO	61

Keskeiset käsitteet

Mallisto: Useamman kuin yhden esineen tai asian muodostama suunniteltu kokonaisuus.

Proto: Mallikappale

Säädeltävyys: Mahdollisuus säädellä asiaa tai esinettä sopivaksi halun tai tarpeen mukaan.

Trikoo: Eli neulos, valmistetaan neulomalla eli silmukoita muodostamalla yhdestä tai useammasta lankajärjestelmästä.

Yhdenkoon vaate: Vaate, jota ei ole saatavana kuin yhdessä koossa. Oletuksena tällöin yleensä on, että vaate sopii usealle erikokoiselle ihmiselle.

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyöni aiheeksi syntyi kesällä 2008 ollessani työharjoittelussa. Työharjoittelupaikkani oli Turun keskustassa sijaitseva pieni yritys nimeltään Yono, joka muun muassa myy nuorten suomalaisten suunnittelijoiden designia, mutta on myös kehittänyt ja valmistanut tuotteita omaa nimeään kantavaan mallistoon. Tulin hyvin toimeen Yonon omistajien kanssa, mikä innosti yhteistyöhön kyseisen yrityksen kanssa, ja ennen kaikkea liikeideansa puolesta Yono tuntui luontevalta yhteistyöyrittäjältä opinnäytetyöhön kaltaiselleni nuorelle suunnittelijalle.

Tarkoitukseni oli alun perin suunnitella pienimuotoinen mallisto Yonon omaa nimeä kantavan malliston sisälle. Asiaa tarkemmin pohdittuani, kiinnostuin kuitenkin omalle toiminimelleni suunnittelusta ja arvelin siitä olevan enemmän hyötyä tulevaisuuttani ajatellen. Niinpä päädyin suunnittelemaan pienimuotoisen naistenvaatemalliston omalle kuvitteelliselle toiminimelleni, ja Yonon rooliksi muotoutuivat mallistoni arviointi lähinnä sen suhteen, soveltuisiko se mahdollisesti otettavaksi myyntiin liikkeeseen joskus tulevaisuudessa.

Idea mallistoni aiheeksi syntyi omia vaateen valmistukseen liittyviä puutteita pohtiesani. Suuresta osasta Yonossa myynnissä olevista vaatteista on liikkeessä näytteillä vain yksi tai kaksi kokoa, ja jos asiakas ei löydä niistä itselleen sopivaa, hänen on melko usein mahdollista tilata suunnittelijalta sopiva koko mittatilauksena. Joissain tapauksissa mittatilausmahdollisuutta taas ei ole, ja asiakkaan on tyydyttävä odottamaan ehkä kauankin ennen kuin suunnittelija valmistaa ja toimittaa Yonoon kyseistä vaatetta juuri hänen koossaan. Joskus tuotteen valmistaminen on saatettu lopettaa kokonaan, jos esimerkiksi sen materiaalina käytettyä kierrätettyä kangasta ei enää ole saatavilla. Samaan aikaan liikkeessä saattaa roikkua pitkiä aikoja saman tuotteen toinen koko, joka ei mene kaupaksi.

Tiedostaen omat heikkouteni vaateen valmistuksessa ja eritoten kaavoituksessa, aloin pohtia, olisiko minun mahdollista suunnitella vaatteita, jotka sopisivat usealle erikoiselle ihmiselle, jolloin minun ei tarvitsisi huolehtia mittatilaustöistä saadessani vaateitani Yonoon myyntiin. Jos onnistuisin valmistamaan niin sanotun yhdenkoon vaateen, se menisi kaupaksi yksinomaan suunnittelullisten ansioittensa vuoksi, tai sitten ei menisi, mutta ainakaan se ei jäisi liikkeeseen pölyttymään siitä syystä, että sille ei löytyisi oikean kokoista ostajaa. Niin syntyi idea yhdenkoon vaatemallistosta.

Yhdenkoon vaatteella tarkoitan työssäni suurin piirtein kokoa 36–46 vastaavaa vaatetta. Täysin kaikenkokoisille sopivan vaateen suunnittelun koen olevan mahdotonta tai ainakin omille taidoilleni liian haasteellista. Normaalialaajempaan kokohaarukkaan soveltuva vaate ei nykypäivänä ole kovin yleinen ilmiö, varsinkaan hyvin toteutettuna ja asiansa ajavana. Melko yleinen mielipide onkin, että kaikenkokoisille tehty vaate ei lopulta sovi kenellekään. Itse koinkin aiheen olevan haastava, mutta siksi myös mielenkiintoinen. Halusin tutkia pystynkö rikkomaan yhdenkoon vaatetta koskevaa käsitystä ja tuomaan aiheeseen jotain uutta ja ennen näkemätöntä. Uskon, että onnistuessaan yhdenkoon vaate nopeuttaisi tuotantoprosessia karsiessaan pois joitain sen vaiheita. Myös niin sanotut "hukkakoot" karsiutuisivat pois, mikä olisi taloudellisesti edullista. Lisäksi yhdenkoon vaateen käyttöikä on pitkä, myös siinä tapauksessa, että oma koko sattuisi vuosien varrella muuttumaan. Hyvin toimivalla yhdenkoon vaatteella saattaisikin siis mielestäni olla sekä ekologista että kaupallista uutuusarvoa.

2 TYÖN TAVOITTEET

Painotus opinnäytetyössäni on produktiivinen ja pääpaino on suunnittelussa. Konkreettinen tavoitteeni on suunnitella pienimuotoinen, 4–6 asukokonaisuudesta koostuva mallisto, joka soveltuu suurin piirtein naisten vaatetuksen mittataulukon N-2001 mukaisiin kokoihin 36–46. Toisin sanoen tavoitteenani on normaalimitoituksen kannalta ajateltuna niin sanotun "yhdenkoon" vaatemalliston suunnittelu. Valmis mallisto on tarkoitus esittää esitys- ja tasokuvin.

Työssäni pyrin kartoittamaan erilaisia ratkaisuja yhdenkoon vaateen luomiseen. Omaa ympäristöäni tarkkailemalla ja internetiä hyväksi käyttäen pyrin selvittämään, minkälaisia yhdenkoon vaatteita on tällä hetkellä olemassa ja tarjolla ja millä keinoin niitä on luotu. Jo olemassa olevia keinoja kehittämällä, muuntelemalla tai yhdistelemällä pyrin aikaan saamaan toimivia ja uudenlaisia yhdenkoon vaatteita, jotka muodostavat yhtenäisen malliston. Tarkoitukseni on myös etsiä jonkin verran tietoa yhdenkoon vaateen historiasta, jotta ymmärtäisin sen rakennetta ja tarkoitusta paremmin. Perinteisiä malliston suunnitteluun liittyviä vaatimuksia ei myöskään ole tarkoitus unohtaa, joten malliston tavoitteena on olla myös esteettisesti toimiva ja mielenkiintoinen. Sirpa Hälinen ja Auli Rytönen mainitsevat erityisryhmien vaatesuunnittelua käsittelevässä kirjassaan, että itseilmaisevuus on useimmiten toimivuutta tärkeäm-

pi vaateen elementti, ja jos suunnitellaan vaatteita ottamatta huomioon asiakkaan itseilmaisua, joudutaan helposti tilanteeseen, jossa vaate ei kiinnosta edes kohderyhmäänsä (Hälinen & Rytönen 1999, 27). Tämä on mielestäni totta kenelle tahansa suunniteltaessa, ja siksi halusinkin työssäni painottaa myös esteettistä näkökulmaa. Lisäksi suunnittelemani mallien tulisi olla yhteistyökumppanini vaatimuksia vastaavia.

Toissijainen tavoite työssäni on valmistaa suunnittelemani mallistosta 2–5 protomallia ja kuvata ne valitsemani kokohaarukan ääripäähän sijoittuvien ihmisten yllä havainnollistaakseni vaatteiden yhdenkokoisuutta.

Osatavoitteena on myös selvittää oman kuvitteellisen toiminimeni toimintaperiaatteita ja tyyllillistä suuntausta, kuitenkin vain siinä määrin kuin se on työn pääasiallisen tavoitteen eli yhdenkoon vaatemalliston suunnittelun kannalta olennaista. Toiminimen ja vaatemalliston yhdistävänä tekijänä toimii kohderyhmä, joten sen analysointi on myös työn kannalta tarpeellista.

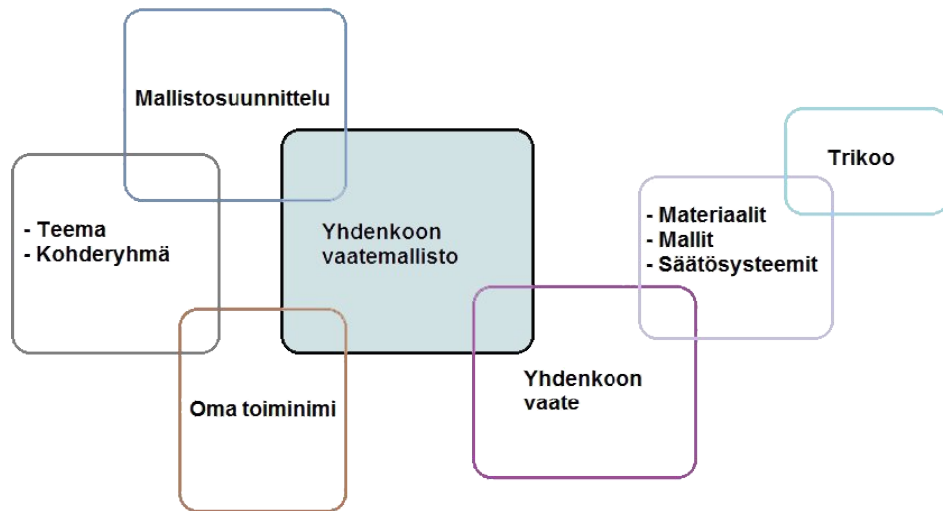
3 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Tutkimusongelma ja viitekehys

Pää tutkimusongelma työssäni on: Kuinka suunnittelen toimivan yhdenkoon vaatemalliston, joka on myös mielenkiintoinen ja esteettinen? Alaongelmia ovat: Millä eri keinoin yhdenkoon vaatteita voidaan luoda? Millaisia vaatimuksia yhdenkoon vaate asettaa suunnittelulle ja valmistukselle? Miten yhdistän oman toiminimeni mallistoon?

Keskeisiä käsitteitä työssäni ovat yhdenkoon vaate, vaatemallisto, säädeltävyys ja trikkoo. Myös kohderyhmä ja toiminimi käsitteinä saavat työssäni jonkinasteisen roolin. Työni viitekehys (Kuva 1.) selvittää tarkemmin näiden käsitteiden suhteita toisiinsa.

Kuva 1. Viitekehys.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Sovellan työssäni abduktiivista päättelyä, joka kytkee käytännön ajattelun ja toiminnan päättelyprosessiin ja soveltuu näin ollen hyvin luovan toiminnan kaltaisten prosessien tutkimukseen. Abduktiivisen päättelyn ideana on, että tutkijan kiinnostus kohdistuu tiettyihin tärkeiksi oletettuihin tai tiedettyihin seikkoihin, eli jostakin siis saadaan päättelyn taustalla oleva johtolanka, jonka antamien viitteiden mukaan edetään. Johtoajatus voi olla luonteeltaan epämääräinen intuitiivinen käsitys tai hyvinkin pitkälle muotoiltu olettamus. Se voi rakentua myös varsinaisille tosiasioille, koetuille kokemuksille. Abduktiivinen päättely lähtee liikkeelle kokemuseräisestä tiedosta, mutta ei torju myöskään teorian olemassaoloa kaiken taustana. Sen yhteydessä voidaan hyvin käyttää tukena aikaisempaa kirjallisuutta ja teorioita, mutta ei kuitenkaan sellaisina nojattaviksi, vaan esimerkiksi inspiraation ja ideoitten lähteenä. Abduktiivisen päättelyn keskeinen elementti on ajattelu. Johtoajatuksen avulla havainnot voidaan keskittää seikkoihin tai olosuhteisiin, joiden uskotaan tuottavan uusia näkemyksiä ja ideoita. Tarvittaessa johtolangan voi vaihtaakin prosessin edetessä, mikäli sen kokee tarpeelliseksi, mistä syystä koin kyseisen menetelmän joustavaksi ja omaan työhöni sopivaksi. (Anttila 1996, 131, 139–140.)

Abduktiivinen päättely lukeutuu laadulliseen tutkimukseen, jonka tavoitteena on ymmärtäminen, selittäminen ja soveltaminen. Esimerkiksi muotoilun kaltaisen ilmiön ollessa kyseessä, laadulliset tekijät artefaktien suunnittelussa, valmistamisessa ja käytössä ovat abduktiivisen päättelyn piirissä. Kysymyksenä silloin on: Millä tavoin yleistetään laadullisen tutkimuksen tuloksia samalla kuitenkin säilyttäen kohteen ainutkertaisuus ja yksittäisyys? Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusote etenee käytännön ilmiöstä ja havainnoista yleiselle tasolle eli empiriasta teoriaan. Sen ideana on kuvailla jotakin ilmiötä seikkaperäisesti, saada jokin asia ymmärrettäväksi ja kehittää todellisuutta vastaavasta aineistosta uutta teoriaa. (Anttila 1996, 135–136.)

Tutkimusmallina työssäni on tarkoitus käyttää pehmeän systeemisuunnittelun mallia. Se mahdollistaa systeemin orgaanisen kasvun ilman ennalta asetettuja tiukkoja rajoituksia sekä vuorovaikutuksen systeemin ja ympäristön välillä. (Anttila 1992, 190.)

Lisäksi analysoin kohderyhmääni Gerhard Schulzen Elämisyhteiskunta-teoriaa hyödyntäen. Sen tarkoituksena on selvittää kohderyhmäni arvoja, mieltymyksiä ja tarpeita. Havaintojen avulla selvitän mallistoni lähtökohtia ja toteutusvaiheessa vertailu ja kokeilut toimivat erilaisten mallien ja niiden rakenteiden arvottamisen apuna. Aiheeseen liittyvien käsitteiden havainnollistamiseksi laadin myös ajatuskartan (Liite 1), jota täydennän projektini edetessä.

Työni dokumentointimateriaalina toimivat malliston luonnokset, esitys- ja tasokuvat sekä eriaiheiset kuvakollaasit ja moodboardit. Valmiit protomallit on myös tarkoitus esittää valokuvoin.

Aikaisemmat tutkimukset

Jonna Nykänen ja Tuula Aikioniemi ovat tehneet Kuopion Muotoiluakatemiassa toisiinsa liittyvät ja omaa aiheitani sivuavat opinnäytetyöt. He ovat aiemmin suunnitelleet yhdessä ninja-aiheisen yhdenkoon unisex- malliston ja molempien opinnäytetyöt pohjautuivat tuolle mallistolle. Aikioniemen työ keskittyy malliston painokuvioiden jatkosuunnitteluun, kun taas Nykäsen työ kahden malliston vaateen kaavoitusprosessiin. Itse mallisto on töissä esitelty lähinnä vain kuvin eikä sen suunnitteluprosessista kerrota tarkemmin, minkä vuoksi oma työni ei mielestäni ole Aikioniemen tai Nykäsen töitä toistava. Lisäksi unisex- käsite luo heidän mallistoonsa voimakkaan leiman, joka saa aiheen eroamaan selvästi omastani. Nykäsen ja Aikioniemen töissä on kui-

tenkin kerrottu yhdenkoon vaateen taustoista, mikä auttoi minut oman tutkimukseni alkuun. Lisäksi koin hyödylliseksi vertailla heidän suunnittelemaansa mallistoa omiin ideoihini, ensinnäkin varmistaakseni etten toistaisi selvästi heidän mallejaan, mutta toisaalta myös ammentaakseni niistä kehiteltäviä ideoita omiin malleihini. Muita yhdenkoon vaateen käsitteeseen liittyviä tutkimuksia en onnistunut löytämään. (Aikiöniemi 2006, 1; Nykänen 2006, 1.)

3.3 Kohderyhmä

Analysoin mallistoni kohderyhmää saksalaisen sosiologin Gerhard Schulzen kehittämää elämysyhteiskunta-teoriaa hyödyntäen. Käytin samaa teoriaa seminaarityöni kohderyhmän analysoinnissa, joten sen käyttäminen tuntui minusta luontevalta. Teoria käsittelee kulttuurin kulutusta ja sen lopputuloksena on käsitys horisontaalisista sosiaalisista miljöistä tai nykyajan makuluokista, joihin pohjautuen kuluttajia on mahdollista ryhmitellä.

3.3.1 Elämysyhteiskunta-teorian taustaa

Kyseinen teoria lähtee liikkeelle 1960-luvulla tapahtuneesta sodanjälkeisestä modernisaatioprosessista, joka kulttuurisine ja yhteiskunnallisine muutoksineen johti runsauden yhteiskuntaan. Elintason nousu oli selvää joka suhteessa ja Schulzen mukaan tuolloin siirryttiin hierarkkisten rakenteiden yhteiskunnasta horisontaalisten ryhmien ja yksilöllistyneiden yksilöiden eli valitsijoiden yhteiskuntaan ja samalla myös varsinaiseen kulutusyhteiskuntaan. (Noro 1995, 120–122.)

Elintason nousun aiheuttama "rajojen väljentyminen" johti Schulzen mukaan ihmisen muuntautumiseen "vaikuttajasta" "valitsijaksi. Kun toimintatilanteemme rajat ovat ahtaat, yritämme vaikuttaa niihin, mutta rajojen väljentyessä ja toimintamahdollisuuksien kasvaessa vaikuttaminen vaihtuu valintaan. Vaikuttaminen on siis ominaista niukuuden ja rajoitusten oloille ja silloin ajatuksemme ovat suuntautuneet tilanteeseen eli ulospäin. Valitsemisessa tilanne on päinvastainen. Ajatukset suuntautuvat tuolloin sisäänpäin ja päämäärät ovat meissä itsessämme, eli ne ovat tunteita ja psykologisia prosesseja, toisin sanoen elämyksiä. Valinnan yhteiskunta on siis elämysyhteiskunta. (Noro 1995, 122.)

Elämisyhteiskunnassa ulkoiset olot järjestetään tarkoituksella saavuttaa mahdollisimman hyviä sisäisiä vaikutuksia. Toisin sanoen tarkoitus on luoda itselleen sisäisesti kaunis elämä ja oleminen muodostuu täten tärkeämmäksi kuin omistaminen. (Noro 1995, 122–123.)

Rajojen väljentyminen tuo mukanaan myös tietynlaista epämääräisyyttä, joka vaikuttaa koko elämisyhteiskunnan arkielämään. Schulze löytää epämääräisyydestä huolimatta elämisyhteiskuntaa koskevia tiettyjä säännönmukaisuuksia, joiden avulla kulttuurin kulutusta on mahdollista tutkia ja ryhmitellä. Tähän pohjautuukin Schulzen elämisyhteiskunnan teoria, joka oikeastaan on teoria kulttuurin kulutuksessa muodostuvista viidestä sosiaalisesta miljööstä, joita voidaan kutsua myös kulutusluokiksi tai makumiljöiksi. (Noro 1995, 123–124.)

3.3.2 Teoriasta yleisesti

Teoria pohjautuu tavalliseen ihmiseen ja hänen arjen rutiineihinsa, joissa kulttuuristen objektien ja tapahtumien kulutus tapahtuu. Rutiineilla on taipumus suuntautua tietyllä tavalla ja näin ollen esineet, henkilöt ja tilanteet voidaan määrittää yhteenkuuluviksi ja tietyn reaktiomallin alle. Ihmiset tavallaan katsovat toisiltaan, mikä on kaunista ja miten kauneuden elämys saavutetaan. Kulutuksen merkit eivät siis ole mielivaltaisia, vaan kasaantuvia ja tietyillä merkityksillä ladattuja. Tähän perustuvat arjen estetiikan kolme skeemaa: korkea-, triviaali- ja jänniteskeema. Jokaisella skeemalla on omat tunnusmerkinsä ja merkityksensä, joista elämisyhteiskunnassa tärkein on nautinto. Seuraava kaavio (Kuva 2.) selventää asiaa. (Noro 1995, 124–125.)

Arkipäivän esteettiset skeemat	Tyypillisiä tunnusmerkkejä (3 esimerkkiä)	Merkitykset		
		Nautinto	Distinktio	Elämänfilosofia
Korkea-kulttuuriskeema	Klassinen musiikki, museokäynnit, ”hyvä kirjallisuus”	Kontemplaatio	Anti-barbaarisuus	Täydellistyminen
Triviaaliskeema	Kotimaiset iskelmät, TV-visailut, lääkäriromaanit	Ratto (Gemütlichkeit)	Anti-eksentrisyys	Harmonia
Jänniteskeema	Rockmusiikki, jännityselokuvat, ulosmeno iltaisin (ravintolaan, diskoon, elokuvaan jne.)	Action	Antikonventionaalisuus	Narsismi

Kuva 2. Kaavio arkipäivän esteettisistä skeemoista. (Noro 1995, 125.)

Skeemoja voi kutsua myös tyyleiksi tai tyylytyypeiksi, ja niitä yhdistelemällä syntyy viisi erilaista muotoa elämysten suuntautumiselle elämisyhteiskunnassa. Näin muodostuvat miljööt (taso-, integraatio-, harmonia-, itsetoteutus- ja viihdemiljöö) tai toisin sanoen makuluokat, joita Schulze täydentää vielä ikämuuttujalla ja koulutuksen asteella. Lisäksi Schulze tutkii subjektin asemaa sosiaalisessa tilanteessa, jolloin lähtökohdana on erottelu kohtaamisen ja toiminnan välillä. Tämän perusteella Schulze erottelee eri olemassaolon muotoja, ja jakaa ne vanhaan ja uuteen malliin. Vanha malli korostaa tilanteen luomia rajoituksia ja niihin vaikuttamista, kun taas uusi malli korostaa muun muassa oppimista, valintaa ja itsemäärääntynyttä symbolointia. Tiedyt miljööt noudattavat siis enemmän vanhaa mallia ja toiset uutta. (Noro 1995, 125–126.)

Seuraava kaavio (Kuva 3.) selventää, miten havainnointitavat eroavat toisistaan viidessä eri miljöössä.

Eksistentiaaliset havainnointitavat			Miljöö
Minä–maailma-suhde	Primääri-perspektiivi	Normaalin eksistentiaalisen ongelmanmäärittelyn variantit	
<i>Maailmaan ankkuroidu</i>	Hierarkia (suhde: maailma)	Pyrkimys arvostettuun asemaan (asetussuunta: minä—>maailma)	Tasomiljöö
Maailma koetaan annettuna, minä asetetaan mielletyn maailman hallitsemaksi aspektiksi	Sosiaaliset odotukset (suhde: maailma)	Pyrkimys sovinnaisuuteen (asetussuunta: minä—>maailma)	Integraatiomiljöö
	Uhkat (suhde: maailma)	Pyrkimys turvallisuuteen (asetussuunta: minä—>maailma)	Harmoniamiljöö
<i>Minään ankkuroidu</i>	Sisäinen ydin (suhde: minä)	Pyrkimys itsetoteutukseen (asetussuunta: maailma—>minä)	Itsetoteutusmiljöö
Minä koetaan annettuna, maailma asetetaan mielletyn minän hallitsemaksi aspektiksi	Tarpeet (suhde: minä)	Pyrkimys stimulaatioon (asetussuunta: maailma—>minä)	Viihdemiljöö

Kuva 3. Kaavio miljööspesifisistä eksistentiaalisista havainnointitavoista. (Noro 1995, 128.)

Miljöiden vielä perusteellisemmaksi käsitteellistämiseksi Schulze ottaa mukaan teorian psykofyysisen eli sielun ja ruumiin yhteyksiin liittyvän tason, ja erottaa kaksi ulottuvuutta: ajattelun tyylin ja toiminnan tyylin. Näiden ulottuvuuksien ja niiden vastakohtaisuuksien avulla Schulze esittää elämysmuodot, jotka voidaan jakaa psykisiin ja fyysisiin komponentteihin. (Noro 1995, 129.)

Schulze täydentää teoriaansa vielä kahdella osateorialla: teorialla näyttämöistä ja teorialla elämysmarkkinoista. Näyttämöt ovat tiheitä lokaalisia yhteisöjä, kuten esimerkiksi urbaani rocknäyttämö, kapakkanäyttämö tai kotiseutuyhdistysnäyttämö, ja ne mahdollistavat samankaltaisten seurassaolon, oppivan vertailun ja jopa jäljittelyn. Elämysmarkkinat taas tarkoittavat kulttuurituotteiden kysynnän ja tarjonnan mekanismeja, jossa tuottajat ja kuluttajat reagoivat toisiinsa symmetrisesti. (Noro 1995, 130–131.)

3.3.3 Oma kohderyhmä

Schulze on kerännyt eri miljöiden luonnehdinnat iskusananomaisesti kaavioihin. Noiden iskusanojen perusteella oma kohderyhmäni sijoittuu tasomiljööseen. Tasomiljööseen lukeutuvalla henkilöllä läheisin skeema on korkeakulttuuriskeema, jonka merkitys nautinnon näkökulmasta on kontemplaatio eli syvälinen mietiskely, distinktion näkökulmasta antibarbaarisuus eli vapaasti käännettynä sivistyneisyys ja elämänfilosofian näkökulmasta täydellistyminen. Tasomiljöön kolmesta eri havainnointimuodosta eksistentiaalisen ongelmanmäärittelyn pyrkimys on arvostukseen, primääriperspektiivinä hierarkia ja minä-maailma -suhde on maailmaan ankkuroitu. (Noro 1995, 132.)

Schulzen kaavion mukaan kohderyhmäni henkilö on työssäkäyvä ja korkeasti koulutettu nainen, joka on iältään yli 40-vuotias. Itse muokkaisin ikähaarukkaa kuitenkin paljon laajemmaksi, noin 25–50 vuotiaaseen. Kohderyhmän edustaja on suhteellisen varakas ja omaa korkean aseman työpaikkansa hierarkiassa. Hänen työnsä on valtaosin henkistä ja vaatii hyvää keskittymistä. Työaika on usein tavanomaisen ulkopuolella ja silloin tällöin hän käy myös työmatkoilla ulkomailla. Hän onkin hyvin sosiaalinen ja hallitsee useampaa eri kieltä. Kohderyhmään kuuluva on hyvin kiinnostunut kulttuurista, taloudesta ja politiikasta. Hän on sivistynyt, valistunut ja kiinnostunut kaikesta uudesta. Hän käy mielellään konserteissa ja teatterissa sekä vierailee museoissa. Hänen harrastuksiinsa kuuluvat myös kirjojen ja sanomalehtien lukeminen sekä kielten opiskelu. Hän pitää myös liikunnasta ja harrastaa sitä muun muassa joogan, pilateksen, golfin ja lenkkeilyn muodossa. Kohderyhmän edustaja asuu omistusasunnossa keskusta-alueella ja hänen asumismukavuutensa on suuri. Hän liikkuu usein kaupungilla ja kaiken kaikkiaan hänen elämäntyyliinsä on hyvin kiireinen. (Noro 1995, 132.)

Kohderyhmän henkilö on harvoin perheellinen, mutta perheen omatessaan, hän pitää sitä suuressa arvossa ja tekee sen eteen paljon, kuitenkin samaan aikaan pitäen kiinni työelämästään. Myös kohderyhmän edustajan partnerin ja vanhempien sivistys- ja ammattistatukset ovat korkeat. Vaikka kohderyhmään kuuluvalla läheisin miljöö on tasomiljöö, löytää hän mielenkiinnon kohteita myös muista miljöistä. Hän on esimerkiksi kiinnostunut kodin sisustamisesta, luontofilmeistä ja laadukkaissa ravintoloissa käynnin lisäksi harrastaa hyvän ruoan laittamista myös kotona. Vapaa-aikanaan kohderyhmän edustaja lukee sisustus- tai naistenlehtiä, käy rentoutumassa erilaisissa kaukushoidoissa tai kylpylöissä ja nauttii myös kahviloissa istuskelusta ystäviensä seurassa.

Kohderyhmän henkilön pukeutumistyyli on tasomiljöön kuvauksen mukaan laatutietoinen ja elegantti. Jo pelkästään työnsä puolesta hän joutuu pukeutumaan edustavasti ja suhteellisen tyylikkäästi. Vapaa-ajalla kohderyhmän edustaja pukeutuu mielellään hieman rennommin, mutta edelleen siististi. Hän on luonteeltaan itsevarma, mikä heijastuu myös pukeutumiseen ja hänen tyyliään voisikin kuvailla vahvaksi ja vakaaksi. Kohderyhmän henkilö haluaa pukeutua vaatteisiin, joissa hän tuntee olonsa mukavaksi ja omaksi itsekseen. Hän ei seuraa kovinkaan orjallisesti muotia, mutta tiedostaa kuitenkin hyvin vallalla olevan tyylin ja löytää siitä yleensä aina jotain itselleenkin sopivaa. Kohderyhmän edustaja ei sorru turhiin vaateostoksiin, vaan harkitsee tarkoin, mitä todella tarvitsee. Hän ostaakin suhteellisen harvoin vaatteita, mutta on silloin valmis maksamaan niistä myös enemmän. Hänelle ei ole tärkeää, onko vaate tietyn merkinen, vaan että se on laadukas ja omiin tarpeisiin soveltuva. Kiireisen elämäntyylinsä vuoksi hän suosii vaatteita, jotka ovat monikäyttöisiä, helppohoitoisia ja pitkäikäisiä. Tämän vuoksi kohderyhmään kuuluvan vaateisto onkin suhteellisen neutraali ja helposti toisiinsa yhdisteltävä. Sitä piristävät kuitenkin mielenkiintoiset yksityiskohdat ja asusteet. Myös vaateiston värit ovat monikäyttöisiä, neutraaleja ja toisiinsa yhdisteltäviä. Ne koostuvat pitkälti mustasta, valkoisesta ja harmaasta sekä maanläheisistä sävyistä. Niitäkin kuitenkin piristävät poikkeavat ja kirkkaammat tehovärit. Kohderyhmän värimaailma on myös mietitty kulloiseenkin vuodenaikaan sopivaksi.

3.4 Yhteistyöyrittäjä

Yhteistyöyrittäjänäni opinnäytetyössäni toimii turkulainen Yono, jossa aiemmin olin työharjoittelussa. Yono on Turun keskustassa sijaitseva pieni designliike, joka toimii

kanavana nuorten suunnittelijoiden esille pääsyyn. Yono on perustettu vanhaan rakennukseen entisen antiikkiliikkeen tiloihin. Sen galleriamainen ja tunnelmallinen tila 1800-luvun laattalattioineen eroaa täysin tavallisesta vaateliikkeestä ja seinille ripustetut vaatteet ovat kuin taideteoksia, mutta käytettäviä ja päälle puettavia. Liitteessä 2 on joitain kuvia Yonon liiketiloista. (Yono, 2011; Jonosta tuli Yono, 2007; Kankala et al. 2007.)

Liikkeessä on tällä hetkellä myynnissä noin viidenkymmenen nuoren suomalaisen suunnittelijan ja muotoilijan aikaansaannoksia. Noin puolet suunnittelijoista on turkulaisia ja toinen puoli on kotoisin hyvin vaihtelevasti eri puolilta Suomea. Muutama suunnittelijoista toimii jopa Iso-Britanniasta ja Espanjasta käsin, mutta hekin ovat syntyperältään suomalaisia. Yono on myös aina avoin uusille kyvyille ja etsii jatkuvasti joukkoonsa uusia suunnittelijoita. (Yono, 2011; Laine 2011.)

Yonon valikoimaan kuuluu vaatteita, kenkiä, kasseja ja asusteita, jopa tauluja ja grafiikkaa. Myynnissä on myös Yonon omaa mallistoa. Kaikki Yonossa myynnissä olevat tuotteet ovat uniikkia käsityötä, ja suuressa osassa niistä on käytetty kierrätysmateriaaleja, mistä heijastuu yksi Yonon periaatteista eli ekologisuus. (Yono, 2011; Laine 2011.)

Yonon perustivat vuoden 2006 joulukuussa stylisti ja pukuompelija Noora Laine ja stylisti ja kulttuurituottaja Jonna Suvijärvi, joiden etunimien alkuosista Yonon nimi on johdettu. Tällä hetkellä Suvijärvi ei enää vaikuta Yonossa, minkä seurauksena Yono onkin nykyään Laineen oma toiminimi. (Jonosta tuli Yono, 2007; Laine 2011.)

Design-tuotteiden myynnin lisäksi Yono tarjoaa stylistipalveluja niin yksityisille asiakkaille kuin yrityksille, sekä korjausompelupalveluja, joihin sisältyy perinteisen korjausompelun lisäksi vaatteiden muokkaus ”vanhasta uutta”-periaatteen mukaan. Stailaus käsittää muun muassa väri- ja vartaloanalyysin, tyylin päivityksen ja pukeutumisneuvonnan. Mainosstailaus on kuitenkin yksityisstailausta yleisempää. (Yono, 2011; Jonosta tuli Yono, 2007.)

Yonon valtavirrasta poikkeava design on suunnattu kaiken ikäisille ja kokoisille asiakkaille. Liikkeen valikoima on hyvin monipuolinen ja persoonallinen ja tuotteiden hinnat vaihtelevat muutamasta eurosta useampiin kymmeneen euroihin. Hintatasosta kysyttäessä Laine kertoo hintojen kuitenkin olevan hyvin kohtuullisia ottaen huomi-

oon tuotteiden kierrätys- ja käsityöaspektin. Yonon tarjoamien stailaus- ja ompelupalveluiden ansiosta liikkeen hintataso onkin pystytty pitämään muihin erikoisliikkeisiin verrattuna alhaisena. Yonon tarkoitus on alusta asti ollut, että kaikki pystyvät ostamaan liikkeen tuotteita. Suuri osa liikkeen tuotteista esimerkiksi on opiskelijoiden valmistamia ja toiset opiskelijat haluavat niitä ostaa. Yono haluaakin nimenomaan tarjota tuotteita ihmisiltä ihmisille. (Yono, 2011; Laine 2011; Jonosta tuli Yono, 2007.)

Laine kertoo Yonon asiakaskunnan olevan iältään laidasta laitaan, liikkeen monipuolisuuden vuoksi siellä asioi ihmisiä 20-vuotiaista 60-vuotiaisiin. Ehkä valtaosa asiakkaista on kuitenkin nuorehkoja naisia. Niin sanotut teiniryhmät ovat asiakaskunnasta kuitenkin lähes täysin karsiutuneet, sillä Yono ei sijaitse keskustan vilkkaimpien kauppakatuojen varrella. Yonon asiakkaat ovat Laineen mukaan pääpiirteittäin persoonallisuushakuisia, massasta poikkeavia ja arvostavat yksilöllisyyttä. Toki muunkinlaisia asiakkaita löytyy, esimerkiksi he, jotka tulevat liikkeeseen hyödyntämään yksinomaan korjausompelupalveluita. Moni sattumaltakin Yonoon eksyvä, ei niin perinteisen asiakastyypin edustaja, löytää liikkeestä usein sen monipuolisen valikoiman vuoksi jotain ihasteltavaa. (Laine 2011.)

Vaikka Yonon yhtenä periaatteena on ekologisuus, suunnittelijan ei tarvitse valmistaa tuotteitaan esimerkiksi kierrätysmateriaaleista saadakseen niitä liikkeeseen myyntiin. Yonon toinen perustajajäsen Jonna Suvijärvi toteaa Turun Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan lehdessä, *Kylisteessä*, että ympäristöystävällisyys ei ole kierrätysvaatteessa itseisarvo, vaan oleellista on kiva ja uniikki idea. Nimenomaan persoonallisuus ja idearikkaus ovatkin ominaisuuksia, joita Yono tuotteiltaan vaatii. Toinen tärkeä aspekti on Laineen mukaan laatu, jonka hän pukuompelijan koulutuksen saaneena tunnistaa kyllä hyvin. Huonolaatuisia ja kehnosti valmistettuja tuotteita Laine ei suositu liikkeeseensä ottamaan myyntiin. Omaan toiminimeäkään ei tarvitse olla vielä perustettuna, kun Yonoa havittelee tuotteidensa kauppapaikaksi. Sen perustaminen kylläkin helpottaa tilitykseen ja verotukseen liittyviä asioita, Laine kertoo. (Laine 2011; Kankala et al. 2007.)

Yonon suunnittelijoista noin puolet on niin sanottuja vakituisia suunnittelijoita, jotka ovat onnistuneet suunnittelemaan jatkuvasti kysyttyjä "hittituotteita" tai muuten tyyllisesti vakiinnuttaneet asemansa Yonon suunnittelijoiden joukossa. Toisessa puoliossa on enemmän vaihtelevuutta. Vaikka suunnittelijoiden määrä Yonossa on koko

ajan ollut kasvussa, täytyy Laineen silti jatkuvasti suorittaa karsintaa. Hän sanoo, että noin kahden kuukauden aikana jo näkee, menevätkö suunnittelijan tuotteet kaupaksi, ja onko niiden myynti kannattavaa. Jos ei, tuotteet on valitettavasti pakko poistaa myynnistä ja palauttaa suunnittelijalle. (Laine 2011.)

Vaikka Yono toimii työssäni lähinnä lopullisen mallistoni arvioijana ja mahdollisena tulevaisuuden myyntipaikkana tuotteilleni, eikä suinkaan esimerkiksi mallistoni varsinaisena tilaajana, piti minun silti suunnitellessani ottaa huomioon Yonon imago ja periaatteet. Suunnittelemani malliston piti sekä tyyllisesti että laadullisesti vastata Yonon vaatimuksia. Lisäksi luotin Laineen ammattitaitoon niin valmistuksen kuin markkinoinninkin saralla ja sain häneltä henkilökohtaisia neuvoja ja mielipiteitä mallistoni suunnitteluvaiheessa.

Mallistoni ideaa Laine piti hyvänä ja mielenkiintoisena. Hänen mielestään olin valinnut käyttämäni kokohaarukan hyvin ja se oli myös Yonon asiakaskuntaa ajatellen sopeva. Yonon valikoimissa ei myöskään ollut kovin paljon joustavasta materiaalista valmistettuja vaatteita, joten siinäkin suhteessa mallistoni idea tuntui Laineesta osuvalta. Hänen mukaansa ei myöskään haitannut, ettei käyttämäni materiaali ollut kierrätettyä, sillä hyvälaatuista käytettyä trikoota on kuitenkin vaikea löytää.

Tarkoitukseni on mallistoni valmistuttua vielä kehittää toimintakonseptiani. Tavoitteena on myös valmistaa enemmän protoja ja vielä parempilaatuisia varsinaisia myyntikappaleita. Vakavasti harkinnassa on myös oman toiminimen perustaminen. Haluan kuitenkin tehdä ja pohtia nuo asiat läpi rauhassa, joten ainakaan heti lopputyöni jälkeen tuotteitani ei Yonossa nähdä. Minusta on kuitenkin hyvä ottaa mahdollinen yhteistyö Yonon kanssa huomioon jo lopputyöni aikana.

3.5 Trikoo

Trikoo eli neulos valmistetaan neulomalla eli silmukoita muodostamalla yhdestä tai useammasta lankajärjestelmästä. Jos halutaan joustava, mukava ja helppohoitoinen vaate, valitaan materiaaliksi usein neulos. Neuloksia on rakenteeltaan hyvinkin erilaisia ja niitä valmistetaan erilaisilla koneilla ja menetelmillä, mutta niille on aina yhteistä, että ne muodostuvat toisiinsa liittyvistä silmukoista, mikä tekee rakenteen joustavaksi. Neulokset joustavat joko pituus- tai leveysuuntaan tai molempiin, ja niitä valmistetaan sekä luonnon- että tekokuiduista. Neulokset jaetaan kudeneuloksiin ja loi-

mineuloksiin. Kudeneulos muodostuu yhdestä langasta kerros kerrokselta neulotuista poikkisuuntaisista silmukkariveistä. Loimineuloksessa taas silmukkarivit ovat neuloksen pituussuunnassa ja kutakin silmukkariviä varten on oma lanka. Arkikielessä kudeneulokset jaetaan ohuisiin, usein puuvillaisiin tai puuvillasekoitteisiin trikooneuloksiin, paksumpiin, tavallisesti villasta tai akryylistä valmistettuihin neulemateriaaleihin ja valmiiksi neulottuihin tuotteisiin, kuten esimerkiksi sukkiin. Loimineulokset säilyttävät paremmin mittansa ja ovat kudeneuloksia tiiviimpiä (Markula 1999, 222). Erilaisilla viimeistyksillä neuloksia ja niiden ominaisuuksia voidaan edelleen muokata monipuolisesti. Erilaiset prosessit muun muassa kohottavat tuotteen laatua, antavat sille halutun muodikkuuden sekä parantavat hoito- ja käyttöominaisuuksia. (Boncamper 2000, 11, 16; Bask et al. 1990, 35, Markula 1990, 223.)

Valitsin mallistoni materiaaliksi trikoon sen joustavuuden ja muotoutuvuuden vuoksi. Kuten Johanna Salovaara Näytä Hyvältä -pukeutumisoppaassaan (2005, 48) toteaa, moderneilta vaatteilta halutaan pehmeyttä, joustoa ja mukavuutta. Tarkoitukseni ei ollut perustaa yhdenkoon vaateen käsitettä pelkästään kankaan joustavuudelle, mutta ajattelin sen helpottavan mallin muokkautumista erikokoisille. Trikoo mahdollistaa esimerkiksi muotolaskosten pois jättämisen kaavoituksessa, jolloin niiden sijoittumista erikokoisten ihmisten ylle ei tarvitse huomioida. Halusin myös käyttää mallistossani laskeutuvaa kangasta ja trikookankaiden valikoiman ollessa laaja ja monipuolinen, tiesin, että löytäisin joukosta omiin tarpeisiin soveltuvan kankaan.

3.6 Yhdenkoon vaate

Lähdin tutkimaan yhdenkoon vaateen käsitettä tutustamalla ensin sen historiaan ja menneisyyteen. Pyrin selvittämään, mikä yhdenkoon vaateen syntyyn on johtanut ja millä tavalla sitä on käytetty ennen. Tämän jälkeen aloin kartoittaa yhdenkoon vaateen nykytilannetta. Halusin tietää, miten yhdenkoon vaate nähdään tänä päivänä ja millaisia yhdenkoon vaatteita nykyään on tarjolla.

Yhdenkoon vaate ennen

Ihminen ei ole kulttuurinsa alkuaikoina käyttänyt ommeltuja tai ruumiinmukaisesti leikattuja vaatteita, vaan kankaita, jotka oli helppo kietoa päälle tai sitoa vartalon ympäri (Tilke 1982, 7). Yhdenkoon vaateen historia on siis hyvin pitkä. Varhaisimmat ihmisten käyttämät vaatteet ovat oikeastaan olleet yhdenkoon vaatteita, sillä ne olivat

muun muassa eläinten taljoja, joita käytettiin sellaisenaan suojaamaan kehoa luonnonoloilta tai suojanaamiona, kun haluttiin jäljitellä eläinten ulkonäköä. Pukeutumiseen aiheutti suuria muutoksia kuitujen käytön keksiminen, kehräys-, värjäys- ja kudontatekniikan kehittyminen sekä nahkojen parkitseminen. Alkeellisin välinein kudotut kankaat olivat kuitenkin kapeita ja lyhyitä, ja kangaspalat kierrettiin sellaisinaan vartalon ympärille tai niitä yhdisteltiin toisiinsa sekä kiinnitettiin vyöllä ja soljilla, jolloin eri kokoja ei vielä tarvittu. (Koskimies 1984, 7; Franck 1997, 7.)

Nykyajan naisen vaate on peräisin 8000 eKr. maanviljelyskauden kietaisupuvusta, joka valmistettiin eläinnahoista ja kasvikuiduista. Myöhemmin kietaisupuku valmistettiin kangaspuissa kudotusta nelikulmion muotoisesta pellavakangaspalasta, jota ei leikattu vaan kietaittiin sellaisenaan vartalon ympärille. Tällainen kietaisuvaate onkin siis varhainen esimerkki yhdenkoon vaatteesta. Kietaisuvaatteet olivat yleisiä kaikissa kulttuureissa ja jokainen kulttuuri kehitti oman rituaalinomaisen kietaisutapansa, ja tuloksena oli veistoksellinen vaate. Muita primitiivisiä pukuja olivat yksinkertainen kuosittamaton poncho, nuttu tai tunika, joka on edelleen tärkeä vaatetyyppi länsimaisissa kulttuureissa. Myös viitta, kauhtana ja kimono ovat pitkän perinteen omaavia ja eri kulttuureihin omanlaisiksiin muotoutuneita vaatteita, joissa koko ei ole määräävässä osassa. (Franck 1997,131.)

Egyptiläiset ja mesopotamialaiset suosivat esimerkiksi kietaittavaa lannevaatetta ja kreikkalaisten miesten ja naisten perusvaatteena oli kiton-mekko, joka sopeutui vuosiensa saatossa kulloinkin vallalla olevaan tyyliin. Arkaaisella kaudella kitoni oli yksinkertainen, villakankainen tunika, joka kiinnitettiin vasemmalle olkapäälle soljella, ja sen runsaasta kangasmäärästä muotoiltiin puseromainen yläosa kahden vyötärölle ja lantiolle kiinnitetyn vyön avulla. Kitoni muuttui peplokseksi eli pitkäksi lieriömäiseksi hameeksi ja kreikkalaiset käyttivät myös nelikulmaista himation -viittaa, joka toimi öisin peittona. Roomalaiset puolestaan käyttivät puoliympyräksi leikattua toogaa, joka oli kreikkalaisen himationin kehittynyt muunnelma. Arabialainen hajk puolestaan koostuu pitkästä nelikulmaisesta kangaskaitaleesta, joka kiedotaan kehon ympärille. Intialaisia, vielä nykyisinkin käytettäviä kietaisuvaatteita ovat ylävartalon paljaaksi jättävä dhoti ja sari, joka on noin yksi metriä leveä ja 5-8 metriä pitkä kangaskaitale. Näitä täydennettiin esimerkiksi olkavaatteilla, shaaleilla ja vöillä. (Franck 1997, 132–134.)

Eurooppalaiset kansat erosivat pukeutumistyyllillään itämaiden tyylistä, jolle tunnusomaista oli huomiota herättävä väljyys. Eurooppalaiset pyrkivät luomaan kotelomaisia vaatemaleja, jotka estivät mahdollisimman vähän liikkumista ja olivat vartaloa myötäileviä. Varhaiskeskiajalla itämailta omaksuttujen vaatteiden väljyyttä pyrittiin kaiventamaan muun muassa vyötäröltä sivunyöriytyksen avulla. Myös 1300-luvulla itämailta omaksutut napit olivat oiva apuväline vaatekappaleiden vartalonmukaiseksi saattamiseksi. Eurooppalaiselle vaatetukselle tyypillinen piirre oli se, että vaatteet ommeltiin kangaskappaleista ja kiilanmuotoisista välikappaleista, jolloin ne saatiin huomattavasti paremmin istuviksi. (Tilke 1982, 49.)

Ajan kuluessa vaateenvalmistustaito ja -välineet kehittyivät. 1200-luvulla kankurit ja värjärit tulivat taitavimmiksi ja ammattitaitoisten vaattureiden määrä lisääntyi, jolloin heille laadittiin jopa ohje- ja mallikirjoja (Koskimies 1984, 62). Vaatteista alkoi siistulla yhä enemmän räätälöityjä ja yhdenkoon vaatteena toimivat kietaisumalliset asut alkoivat vähentyä. 1800-luvulla teollistuminen, kehräämön ja kutomon mekanisoituminen ja valmisvaatetuotanto, sekä ompelukoneen keksiminen toivat vaatemuodin laajemmin eri väestöryhmien ulottuville. 1950-luvun taloudellinen nousukausi ja elintason kohoaminen autoivat edelleen vaatetusteollisuuden valtavaan kehitykseen. Myös edulliset ja helppohoitoiset tekokuidut edistivät kulutusta ja muoti tuotiin kaikkien saataville. (Eberle et al. 2001/2004, 270, 278.)

Yhdenkoon vaate nyt

Vaatteiden ja kankaiden sarja- ja massatuotanto on siis laskenut vaatteiden hintoja huomattavasti, minkä vuoksi oman kokoisen valmisvaatteen hankkiminen nykyään on hyvin edullista. Ehkä juuri siksi, että tekniikan ja koneiston kehitys on tehnyt yksilöllisten kokojen tuotannosta niin helppoa ja edullista, yhdenkoon vaate on koettu tarpeettomaksi ja alkeelliseksi, eikä se nykyään ole kovinkaan yleinen ilmiö. Nykyään yhdenkoon vaatteita voi satunnaisesti tavata vaateketjujen tuotannossa, mutta tällöinkin kyseessä on lähinnä malliltaan hyvin yksinkertainen ja väljä, tai epätavallinen vaate, kuten esimerkiksi poncho. Joskus tällaisiin tuotteisiin on myös sovellettu tietynlaisia suppeampaa mitoitusmuotoja, jolloin tuotetta on saatavilla esimerkiksi vain kahdessa eri koossa, S/M ja L/XL, joiden oletetaan takaavan tavoitellunlaisen sopivuuden kaikille. Vaatteita paljon yleisempää on erilaisiin asusteisiin, kuten hattuihin ja käsineisiin liittyvä yhdenkoon käsite. Yhdenkoon käsitettä tai suppeampaa mitoitusmuotoa hyödynnetään

nykyään myös sellaisissa vaatekappaleissa, joissa istuvuus ja tai normaali käytettävyys ei ole tärkeintä, kuten esimerkiksi erilaiset naamiaisasut tai potilasvaatteet.

Yhdenkoon vaatteisiin liittyy englanninkielinen käsite ”one size fits all”, mikä siis tarkoittaa, että yksi koko sopii kaikille. Tällä termillä kuvaillut vaatteet on yleensä suunniteltu pukemaan suurinta osaa keskikokoisista ja niin sanotun tavallisen vartalotyypin omaavista ihmisistä. Kooltaan hyvin pienet tai hyvin suuret ihmiset kuitenkin harvoin kokevat tällaiset vaatteet itselleen sopiviksi ja valmistajat ovatkin alkaneet jossain määrin vältellä vastuuta vaatteiden väitetystä sopivuudesta aivan kaikille, minkä seurauksena on syntynyt uusi käsite ”one size fits most”. Se tarkoittaa, että vaate sopii suurimmalle osalle ihmisistä. Tällaisen tarkkaa kokoa määrittelemättömän mitoituksen tarkoituksena on lähinnä ollut mahdollistaa kiireisten asiakkaiden vaatteiden ostaminen niitä ensin kokeilematta. (Smith 2011.)

Yhdenkoon vaateen käsitteellä on koettu olevan erilaisia haittapuolia. Vaikka tällainen vaate mahtuisikin useiden erikokoisten ihmisten päälle, se ei välttämättä imartele kaikkia. Kooltaan pienet ihmiset saattavat kokea yhdenkoon vaateen pussittavan tai olevan löysä jostain kohdin, kun taas suurempikokoiset ihmiset voivat kokea vaateen osittain tiukaksi tai epämiellyttäväksi. Tämän seurauksena onkin syntynyt jälleen uusi käsite ”one size fits no one”, joka viittaa siihen, että pyrkiessään olla sopiva kaikenkokoisille, yhdenkoon vaate ei lopulta istu tai ole pukeva minkään kokoisille. Yhdenkoon vaatetuksen onkin ajateltu soveltuvan parhaiten ulkovaatteisiin kuten takkeihin tai ponchoihin tai tarkoituksenmukaisesti löysiin vaatteisiin, kuten suurihelmaisiin hameisiin. Myös monet etniset vaatteet, kuten kiltit ja sarongit, ovat luonnostaan enemmän tai vähemmän yhdenkoon vaatteita, sillä ne puetaan kietaisemalla tai solmimalla. Muun tyyliin vaatekappaleisiin, kuten esimerkiksi t-paitoihin tai housuihin sovellettuna yhdenkoon käsitettä ei ole koettu täysin onnistuneeksi, sillä jos vaatteiden on tarkoitus olla istuvia ja vartalonmyötäisiä, ne saattavat yhdenkoon versioina näyttää tai tuntua epäsopivilta. (Smith 2011; Lucy knows one size fits no one, 2007.)

Itseäni kiinnosti kuitenkin nimenomaan toimivien ja käyttökelpoisten yhdenkoon vaatteiden suunnittelu. Halusin tutkia pystyykö yhdenkoon vaatteita luomaan tavoilla, joita on helppo soveltaa hyvin laajasti erityylyisiin vaatteisiin, ilman, että vaatteiden perusmalli siitä kärsii. Tällaisella yhdenkoon vaatteella uskoisin olevan mahdollisuus tuoda vaatetukseen myös jotain uutta, ja sen mahdollisesti karsiessa pois joitain tuo-

tannon vaiheita, kuten esimerkiksi sarjontaa tai mallikappaleiden valmistusta, ja myyntivaiheessa myös hukkakokoja, uskoisin siihen sisältyvän myös taloudellista arvoa.

3.7 Oma toiminimi

Mallistoni on suunniteltu omalle toiminimelleni, Myalle. Toiminimi on tällä hetkellä vielä kuvitteellinen, mutta olen suunnitellut vakavasti sen perustamista tulevaisuudessa. Toiminimeni tyyllillinen linjaus ja toimintaperiaate ovat pyörineet mielessäni jo pidemmän aikaa, mutta en ole päässyt niiden suhteen täysin selkeään johtopäätökseen. Alun perin olin myös kaavaillut toiminimekseni erästä toista nimeä, jonka kuitenkin hiljattain havaitsin jo rekisteröidyksi, joten toiminimeni vaihtui omasta nimestäni johdettuun muotoon Mya.

Uskon, että toiminimeni puitteissa haluaisin tuottaa vaatteita pieninä sarjoina, mutta valmistaa myös asusteita, kuten koruja ja laukkuja. Omien tuotteideni lisäksi minua kiinnostaisi myös oman tuotantoni tyyliin sopiva jälleenmyynti. Opinnäytetyömallistoni kannalta olennaista on kuitenkin lähinnä toiminimeni tyyllisten seikkojen selvittäminen. Malliston olisi nimittäin hyvä noudattaa jonkinlaista yhtenäistä linjaa mahdollisten tulevien mallistojeni kanssa, sillä suuret muutokset imagossa ja mallistojen tyyliissä ovat hämmentäviä vakiasiakkaalle, joka odottaa suunnittelijalta tietynlaista tuotantoa (Stecker 1997, 97).

Lähdin määrittämään toiminimeni tyyliä miellekartan (Liite 3) avulla. Keräsin siihen niin materiaaleihin ja väreihin kuin puhtaasti tyyliin liittyviä sanoja, joiden koin kuvaavan sekä omaa arvomaailmaani että niitä ominaisuuksia, joita halusin toiminimeni välittävän. Tyyllisiksi ominaisuuksiksi määrittelin muun muassa ajattomuuden ja vastakohtaisuuden. Toiminimeni tyyli olisi sekä naisellista ja tyttömäistä, mutta osittain myös synkkää ja melankolista. Sitä voisi kuvailla myös yhtä aikaa herkäksi ja vahvaksi. Mielenkiintoisilla yksityiskohdilla olisi suurta painoarvoa. Mallistojen haluaisin olevan kaupallisia ja käytettäviä, mutta yksinkertaisuudesta huolimatta malleissa pitäisi olla näyttävyyttä. Toiminimeni toivottua tyyliä paremmin havainnollistaakseni kokosin aihetta kuvaavan moodboardin (Kuva 4.).

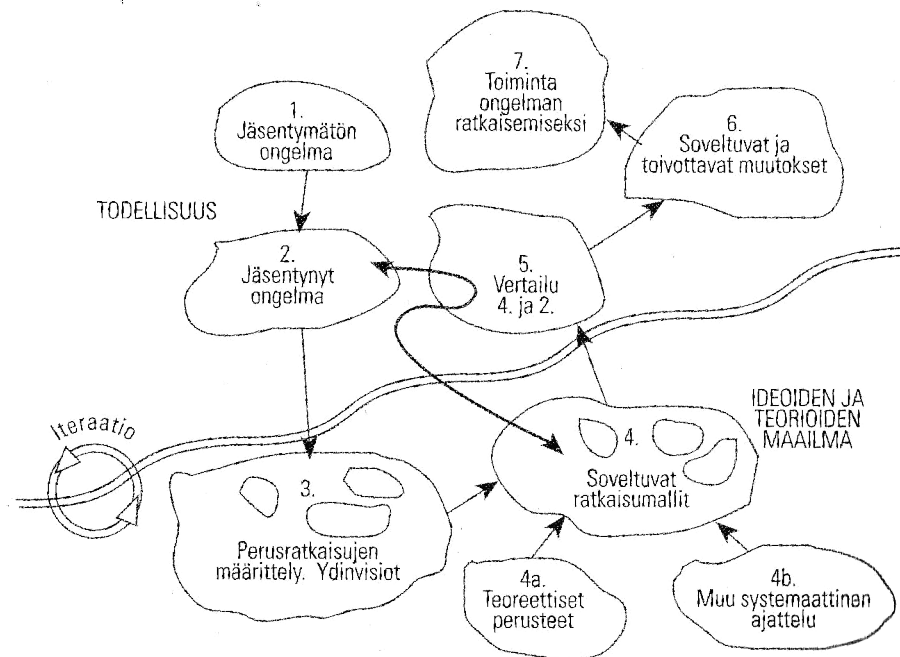
Kuva 4. Moodboard Mya-toiminimestä.

4 SUUNNITTELU- JA VALMISTUSPROSESSI

4.1 Pehmeän systeemisuunnittelun malli

Työni tutkimusmallina käytin Pirkko Anttilan (1993, 191) kirjasta Käsitöiden ja muotoilun teoreettiset perusteet löytyvää Pehmeän systeemisuunnittelun mallia (Kuva 5.), jonka alun perin on kehittänyt Peter Checkland, mutta jota Anttila on soveltanut. Systemiajattelu syntyy tarpeesta seurata, ymmärtää ja suunnitella kasvua ja muutosta yhteyksissä, joissa erilaiset tekijät ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Se voidaan määrittää sellaiseksi menetelmälliseksi strategiaksi, jossa yhdistyvät intuitio ja arviointi, joita nimenomaan pidinkin omassa prosessissani tärkeinä käsitteinä. Valitsemani malli lukeutuu nimenomaan pehmeään systeemianalyysiin, joka soveltuu käytännönläheisiin ja tulosorientoituneisiin tutkimus- ja kehittämistehtäviin, sillä sen lähtökohtana on pehmeät, huonosti ja epätasaisesti määritellyt ongelmat. Ydinidea pehmeässä systeemissä on samankaltaisuus ongelmanratkaisuprosessin kanssa ja se keskittyy tutkimaan myös prosessia, jonka tuloksena jokin ratkaisu syntyy. (Anttila 2007, 132–134.)

Kuva 5. Pehmeän systeemisuunnittelun malli. (Anttila 1993, 191).

Käyttämässäni mallissa on seitsemän vaihetta, jotka on jaettu kahteen eri kenttään: reaali maailman kenttään ja systeemijattelun kenttään. Vaiheet 1, 2, 5, 6 ja 7 ovat todellisen maailman eli reaali maailman tapahtumia ja liittyvät tehtävän käsittelyyn käytännössä, kun taas vaiheet 3, 4a ja 4b käsittävät varsinaisen systeemijattelun, jossa arki maailman kohteet siirretään niin sanotulle meta-ajattelun tasolle. Systemin sisältö voidaan lukea järjestelmällisesti vaiheesta 1 vaiheeseen 7, mutta sen toteuttaminen voidaan kuitenkin aloittaa mistä kohdasta hyvänsä. Olennainen osa mallia onkin paluu takaisin päin ja iteraatio eli kiertäminen vaihteitten välillä. (Anttila 1993, 192.)

Mallin vaiheessa 1 tehtävä on vielä hahmottomaton, kuten itsellenikin oli tiedossa vain, että aion suunnitella yhdenkoon trikoovaatemalliston naisille. Suunnittelun kohteesta luodaan tässä ensimmäisessä vaiheessa mahdollisimman monipuolinen kuva ja tässä mielessä malli eroaakin selvästi ”kovasta” systeeminsuunnittelusta, jossa ongelman määrittely hyvin ja täsmällisesti on etenemisen ehto. (Anttila 1993, 192.)

Vaiheessa 2 tehtävä jäsentyy ja pelkistyy (Anttila 1993, 192). Ideani yhdenkoon vaattemalliston suunnittelusta alkoi täsmentyä, kun aloin määrittellä siltä toivottuja ominaisuuksia. Malliston täytyi olla toimiva ja omata jonkin asteista uutuusarvoa. Sen tuli

myös vastata kohderyhmän tarpeisiin ja sopia tyyllisesti yhteen sekä Yonon että oman kuvitteellisen toiminimen kanssa. Mallistolta edellytin myös yhtenäisyyttä ja esteettisyyttä. Kaikkien näiden kriteerien puitteissa tuli huomioida myös omat tietotaitoresurssit, se, että asut oli mahdollista valmistaa käytettävissä olevilla välineillä ja osaamistasolla (Anttila 1993, 196).

Vaiheet 3 ja 4 käsittävät varsinaisen systeemiajattelun. Työn perustoiminnot määritellään vaiheessa 3. Tällöin voidaan puhua myös ydinvisioista ja tarkoitus on ottaa esille useita mahdollisia systeemejä tehtävän ratkaisemiseksi. Nämä voivat olla myös jonkin olemassa olevan tilanteen parannusehdotuksia ja suunnittelijan oma maailmankatso- mus säätelee valintaa eri vaihtoehtojen välillä. Tarpeellisten rajoitusten huomioiminen liittyy myös tähän vaiheeseen. Vaiheessa 4 taas käsitellään soveltuvia ratkaisumalleja ja määritellään kaikki ne toiminnot, jotka ovat tarpeen prosessin toteuttamiseksi. Tässä vaiheessa muodostetaan ideaalimalli, johon myöhemmin voidaan verrata todellisuutta. Työssäni näihin vaiheisiin liittyi kohderyhmäanalyysi, materiaalivalinta, sekä oman toiminimeni että Yonon tyylin selvitys, yhdenkoon vaateen käsitteen tutkiminen, malliston kokohaarukan määrittäminen sekä jokaiseen aiheeseen liittyvät metodiset valin- nat. (Anttila 1993, 192–193.)

Vaiheessa 5 toimintamallia verrataan todellisuuteen, eli suoritetaan varsinainen käy- tännön työ. Käytännön toimintaa ja havaintoja vertaillaan ennalta asetettuihin mieli- kuviin, pyrkimyksiin ja valittuun teoreettiseen malliin. Toisin sanoen vertaillaan vai- heita 2 ja 4 keskenään. Useiden tällaisten vertailevien iteratiivisten kierrosten jälkeen päästään lopulta tyydyttävään suoritukseen. Omassa prosessissani tähän vaiheeseen lukeutui ennen kaikkea luonnostelu, mallien valinta, protomallien valmistus ja niiden testaaminen käytännössä erikokoisten ihmisten päällä. (Anttila 1993, 193–194.)

Vaiheet 6 ja 7 koostuvat ”mahdollisten ja suotavien muutosten” soveltamisesta. Vai- heessa 7 ryhdytään toimenpiteisiin tarvittavien muutosten aikaansaamiseksi, jonka jälkeen toimintasynteesi on taas valmis uuteen kierrokseen. Vaiheessa 5 esiin tulleet ongelmat ja parannusehdotukset kartoitin tässä vaiheessa ja tein jo tämän työn aikana sen, minkä ehdin ratkaisujen parantamiseksi. Paljon jäi pohdintaan kuitenkin myös sellaista, mitä tulevaisuudessa haluaisin jatkaa ja kehittää eteenpäin. (Anttila 1993, 194.)

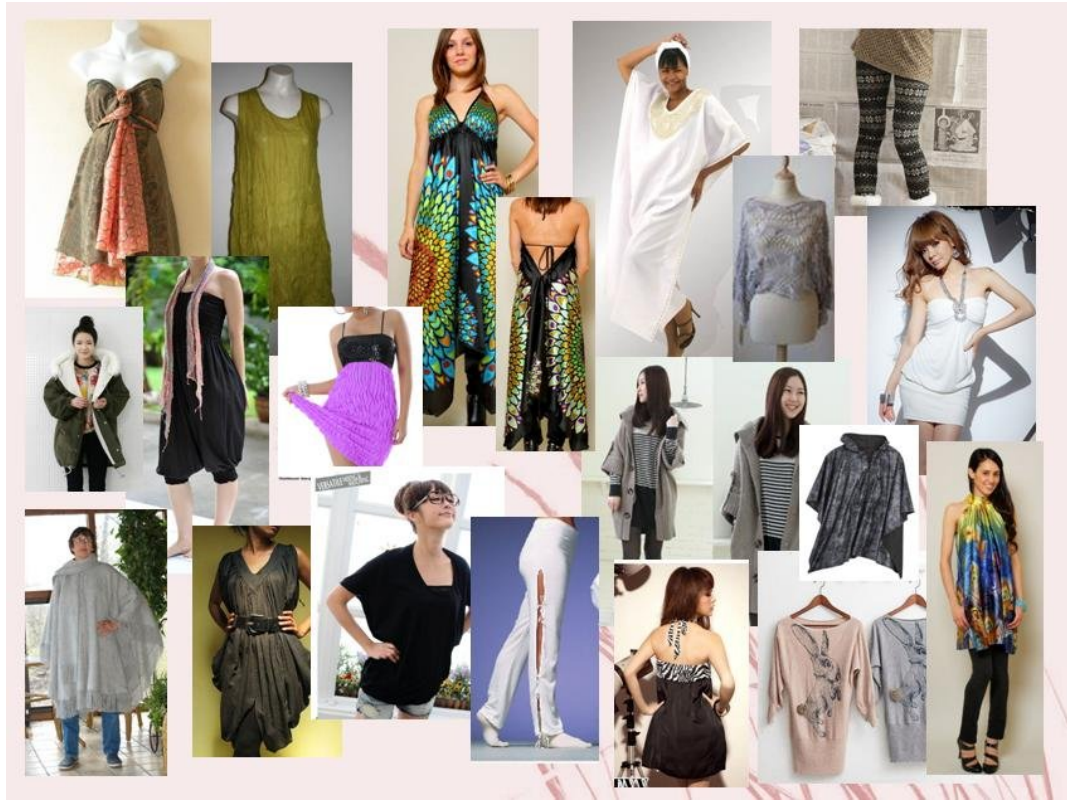
Todellisuudessa en kuitenkaan koe prosessini olleen niin yksiselitteinen kuin yllä on kuvattu, vaan näkisin, että lähes jokaisessa prosessin vaiheessa suoritin myös niiden sisäisiä iteratiivisia kierroksia, jotka mahdollistivat jatkuvan vuorovaikutuksen itseni ja projektin välillä sen edetessä. Tämä onkin pehmeän systeemimetodologian kantava idea. (Anttila 1993, 194.)

4.2 Malliston suunnittelu

Määriteltyäni työni tärkeimmät osatekijät, pääsin siirtymään varsinaiseen malliston suunnitteluun. Sen puitteissa selvitin tarkemmin yhdenkoon vaateen rakennetta ja suuntaa, johon halusin edetä. Tässä vaiheessa määrittelin myös mallistoni tarkemman teeman, jonka jälkeen aloitin luonnosteluvaiheen ja lopulta valitsin mallistoni lopulliset mallit. Seuraavaksi kerron suunnitteluvaiheen etenemisestä tarkemmin vaihe vaiheelta.

4.2.1 Yhdenkoon vaateen luomisen keinot

Aloitin malliston suunnittelun kartoittamalla tämän hetkistä yhdenkoon vaatteiden tarjontaa. Internetiä ja omakohtaisia havaintojani hyödyntäen pyrin selvittämään, millä tavalla yhdenkoon vaatteita on saatavilla ja, millä keinoin niitä on luotu. Yritin tutkia, ovatko vaatteet todella kokonsa puolesta kaikille sopivia, ja jos ovat, niin mikä sen mahdollistaa. Jo heti alussa sain yllättyä internetistä saatujen hakutulosten määrästä. Vaikutti siltä, että yhdenkoon vaate olikin vielä harvinaisempi ilmiö kuin olin kuvitellut, tai ainakaan käyttämäni hakusanat eivät tuottaneet mittavia tuloksia. Suomenkielisillä hakusanoilla tulokset olivat lähes olemattomat, mutta englanniksi onnistuin kuitenkin löytämään edes jonkin verran tietoa aiheesta. Tosin myös tästä osa oli omalta kannaltani epäoleennaista, ja parhaaksi keinoksi osoittautuikin lopulta kuvahaku. Niinpä tein hakutulosteni ja omakohtaisten havaintojeni pohjalta aiheita havainnollistavan kuvakollaasin (Kuva 6.).

Kuva 6. Yhdenkoon vaatteita.

Kollaasin perusteella päättelin, että yhdenkoon vaateen luomiseen on oikeastaan olemassa kolme eri keinoa: vaateen malli, materiaali ja erilaiset säätösystemit. Jos luominen perustetaan yksinomaan malliin, lopputuloksena on yleensä muodoltaan väljä vaate, joka näyttää erilaiselta pieni- ja suurikokoisten ihmisten päällä. Materiaalivalintaan perustuva yhdenkoon vaate puolestaan pohjautuu materiaalin suureen joustavuuteen. Sekä mallin että materiaalin keinoja hyödynnettäessä, yhdenkoon vaate saattaa usein näyttää suurikokoisen ihmisen päällä pieneltä tai tiukalta ja pienikokoisen ihmisen päällä suurelta tai löysältä.

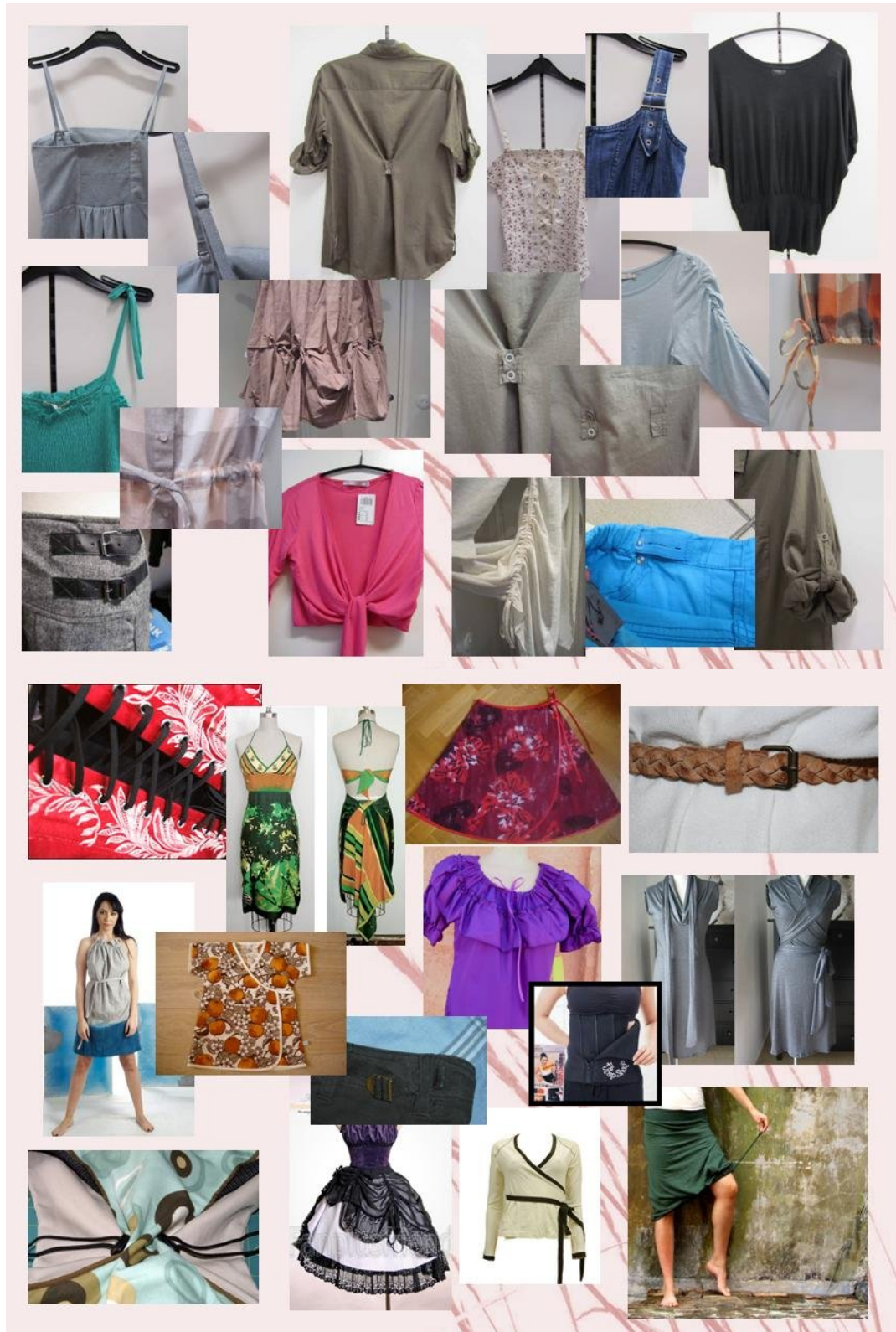
Kolmas keino on erilaiset säätösystemit. Tarkoiton näillä vaateen malliin sisältyviä tai siihen erikseen lisättyjä kaavoituksellisia tai ompeluteknisiä rakenteita, joilla pystytään säätämään esimerkiksi koko vaateen tai jonkin sen osa pituutta tai leveyttä. Eteeni tulleissa vaatteissa yhdenkoon käsite ei välttämättä perustunut kokonaan näille säätösystemeille, vaan niitä oli täydennetty esimerkiksi juuri materiaalivalinnalla.

Neljäs vaihtoehto, jota tutkimiini yhdenkoon vaatteisiin oli sovellettu, joskin kyseenalainen sellainen, oli niiden nimittäminen yhdenkoon vaatteiksi ilman minkäänlaisia päteviä perusteita. Lähinnä tämä tarkoitti sitä, että jossain tietyissä verkkokaupassa oli

esimerkiksi myynnissä naisten t-paita, joka todellisuudessa oli kokoa M, mutta sen jonkinasteisen jouston tai mallin väljyyden perusteella paitaa nimitettiin yhdenkoon vaatteeksi, koska se mahdollisesti voisi olla sopiva myös S- tai L- kokoisille. Vastaani tuli myös paljon aasialaisten, erityisesti japanilaisten, verkkokauppojen tuotteita, joiden yhdenkokoisuus tuntui perustuvan sille, että suuri osa aasialaisista naisista on mitoiltaan hyvin pieniä ja keskenään samankokoisia. Esimerkiksi erään korealaisen nettikaupan valikoimista löytyi yhdenkoon mekko, jonka yhteydessä ilmoitetut mitat vastasivat korkeintaan suomalaisen mittataulukon mukaisia koon 36 mittoja. Jos siis vaikkapa länsimainen kokoa L oleva nainen lähtisi tilaamaan yhdenkoon vaatteita tällaisesta japanilaisesta nettikaupasta, saattaisi hän joutua pettymään karvaasti tilauksen tultua perille.

Yhdenkoon vaatteiksi saatettiin havaintojeni perusteella kutsua myös vaatteita, joiden ei edes väitetty olevan kaikille sopivia. Yhdenkoon vaatteeksi kutsuminen perustui tällöin myynnissä olevaan valikoimaan. Verkkokaupassa saattoi siis olla myynnissä mekko, jota ei ollut valmistettu kuin yhtä kokoa. Tuotteen mitat oli ilmoitettu sen yhteydessä, jotta asiakas pystyy itse tarkistamaan sopiiko mekko juuri hänelle. Yleensä tällaisissa vaatteissa oli materiaalin tai rakenteiden puolesta kuitenkin myös jonkin asteista jousto- tai säätövaraa, mutta periaatteessa yhdenkoon käsite tarkoitti näissä tapauksissa sitä, että myynnissä ei ollut kuin yksi koko, ei sitä, että vaate olisi erikokoisille ihmisille sopiva.

Koin näistä yhdenkoon vaatteen luomisen keinoista kiinnostavimmaksi nimenomaan erilaiset säätösystemit. Mielestäni niihin sisältyi potentiaalia, jota ei ollut vielä täysin hyödynnetty. Ajattelin, että säätösystemit voisivat tuottaa toimivimmat ja mielenkiintoisimmat ratkaisut yhdenkoon vaatteiden luomiseen. Niinpä lähdin tutkimaan niiden suomia mahdollisuuksia lisää. Edelleen omia havaintojani ja internetin tarjontaa hyödyntämällä pyrin kartoittamaan mahdollisimman paljon erilaisia rakenteita ja systemejä, joita yhdenkoon vaatteissa, mutta myös muunlaisissa vaatteissa, oli käytetty koon tai jonkin yksittäisen mittasuhteen säätölemiseen. Näitäkin havainnollistin kuvakollaasin avulla (Kuva 7.). (Anttila 1993, 192.)

Kuva 7. Säätösystemejä.

Kartoitukseni perusteella säätökeinoihin lukeutuivat muun muassa erilaiset kiristysnauhat, soljet, kietaisurakenne, nyöriykset, kuminauhat, solmut, vyöt, napit ja tampit. Näiden pohjalta lähdin etenemään omassa pohdinnassani.

Vaatetuksessa käytettyjä säätökeinoja tutkittuani, harkitsin myös muilla aloilla ja täysin erilaisissa esineissä käytettyjen säätökeinojen tutkimista, jotta olisin mahdollisesti keksinyt uudenlaisia keinoja sovellettavaksi vaatetukseen. Lyhyen kartoituksen jälkeen kuitenkin tajusin, että prosessi olisi niin työläs ja aikaa vievä, etten millään pystyisi toteuttamaan sitä opinnäytetyöni tiimoilta. Niinpä luovuin ideasta ainakin toistaiseksi.

Säätökeinojen lisäksi päätin hyödyntää mallistossani myös kahta muuta keinoa; materiaalia, koska trikoo oli joka tapauksessa valikoitunut mallistoni materiaaliksi jo aiheesta valitessani, ja jossain määrin myös mallia, tarkoitukseni kuitenkin yhdistää siihen myös säätökeinoja.

Kokohaarukan määrittäminen

Tällä hetkellä on olemassa useita erilaisia vaatteiden kokoluokituksia ja kokomerkin-tätapoja. Perinteisesti kokoja on merkitty käyttäen useita sellaisia järjestelmiä, jotka eivät perustu selvästi millekään todelliselle mitalle, esimerkiksi kirjainkoot kuten XL ja Iso-Britanniassa käytetyt numerokoot kuten 12. Lisäksi järjestelmät eivät ole keskenään yhteneviä. Tästä on seurannut useitakin erilaisia ongelmia, varsinkin kun eri maat ja jopa eri toimittajat käyttävät erilaisia järjestelmiä. Tämä on vaikeuttanut muun muassa postimyyntiä ja jatkuvasti kasvavaa kansainvälistä verkkomyyntiä, joissa tarkka koon määrittely olisi tärkeää. Tällä hetkellä esimerkiksi isobritannialainen koko 12 saattaa vastata norjalaista kokoa C38, ranskalaista kokoa 40, saksalaista kokoa 38 ja italialaista kokoa 44. (EN 13402 European Clothing Size Standards, 2010; Scrimshaw 2004.)

Eri maiden asukkaat ovat keskiarvoisesti erikokoisia. Lisäksi koot ovat muuttuneet ajan saatossa, eli esimerkiksi koko M ei ole nykyään enää samankokoinen kuin se on ollut ennen ja koot, jotka ovat perustuneet 1950-luvulla toteutettuihin antropometriin, eli ihmisruumiin rakennetta ja mittasuhteita tutkiviin mittauksiin, eivät enää ole asianmukaisia sillä muutokset ihmisten ravinnossa ja elämäntyylyleissä ovat muuttaneet vartalon mittasuhteiden jakaumaa. (EN 13402 European Clothing Size Standards, 2010.)

Tästä seurauksena Euroopan tasolla onkin aloitettu standardisointityö yhtenäisen eurooppalaisen kokomerkinän aikaansaamiseksi. Suomalaista teollisuutta varten on laadittu N-2001-mittataulukko naisten vaatteita ja PASSELI-mittataulukot miesten ja lasten vaatteita varten. (Vaatteiden ja tekstiilien merkintä Suomessa, 2011.)

Omassa työssäni käytin nimenomaan naisten vaatetuksen mittataulukkoa N-2001. Se perustuu vuosina 1999–2001 suoritettuihin mittauksiin, joissa mitattiin 1550 iältään 15–84-vuotiasta suomalaista naista. Mitatut henkilöt edustivat eri ammattialoja ja mitattavien määrä suhteutettiin koko naisväestön ikärakenteeseen sekä läänikohtaiseen jakautumiseen. Pituuden lisäksi mittataulukkoon on valittu seitsemänkymmentä eri mittaa. (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 3.)

Mittataulukossa on kaksi ikäryhmää, 15–64 -vuotiaat naiset ja yli 64-vuotiaat naiset, ja molemmissa ikäryhmissä on kuusi pituusluokkaa neljän senttimetrin välein. Molemmissa ikäryhmissä on myös kuusi eri vartalotyyppiä ja kaikissa vartalotyypeissä kolme vyötärön ympärysvaihtoehtoa: hoikka, normaali ja tukeva. Kokokoodi merkitään taulukossa numeroilla 32–56. (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 4, 6.)

Valitsin ikäryhmäkseni 15–64 -vuotiaat, koska se soveltui paremmin kohderyhmääni. Koska tarkoitukseni oli suunnitella mahdollisimman monille sopivia vaatteita, valitsin pituusluokaksi ikäryhmässäni yleisimmän pituuden eli 164 senttimetriä, jonka osuus oli 24 prosenttia mitatuista. Vartalotyyppiksi olin valitsemassa B:n, mikä tarkoittaa normaalia lantiota, sillä se oli ikäryhmässäni yleisin. Tutkittuani muutamien eri vaateketjujen mittataulukoita kuitenkin havaitsin, että niissä oli käytetty vartalotyyppiä C, eli lanteikas. Niinpä päädyin itsekin valitsemaan vartalotyyppiksi C:n, sillä ajattelin sen olevan varmempi valinta useille erikokoisille ihmisille suunniteltaessa. Lisäksi yhteneväisyys suomalaisten suosimien vaateketjujen mitoituksen kanssa oli mielestäni etu. Vyötärötyypiksi valitsin normaalin. Yleisin koko valitsemassani ikäryhmässä oli 40. (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 4, 7.)

Valitsin kokohaarukakseni koot 36–46, sillä prosentuaalisesti suurin osa, yli 80 prosenttia, ikäryhmästäni sijoittui tuolle välille. Lisäksi kokemuksieni mukaan useiden valmisvaateketjujen normaalimitoitus sijoittuu samaan haarukkaan. Tosin siihen luokituu usein myös kaikista pienimmät koot 32 ja 34, jotka kuitenkin jätin omasta kokohaarukastani pois siksi, että ne eivät omien kokemuksieni perusteella ole Suomessa yhtä suosittuja, enkä kokenut niitä niin olennaiseksi joustavasta trikoosta suunnitelta-

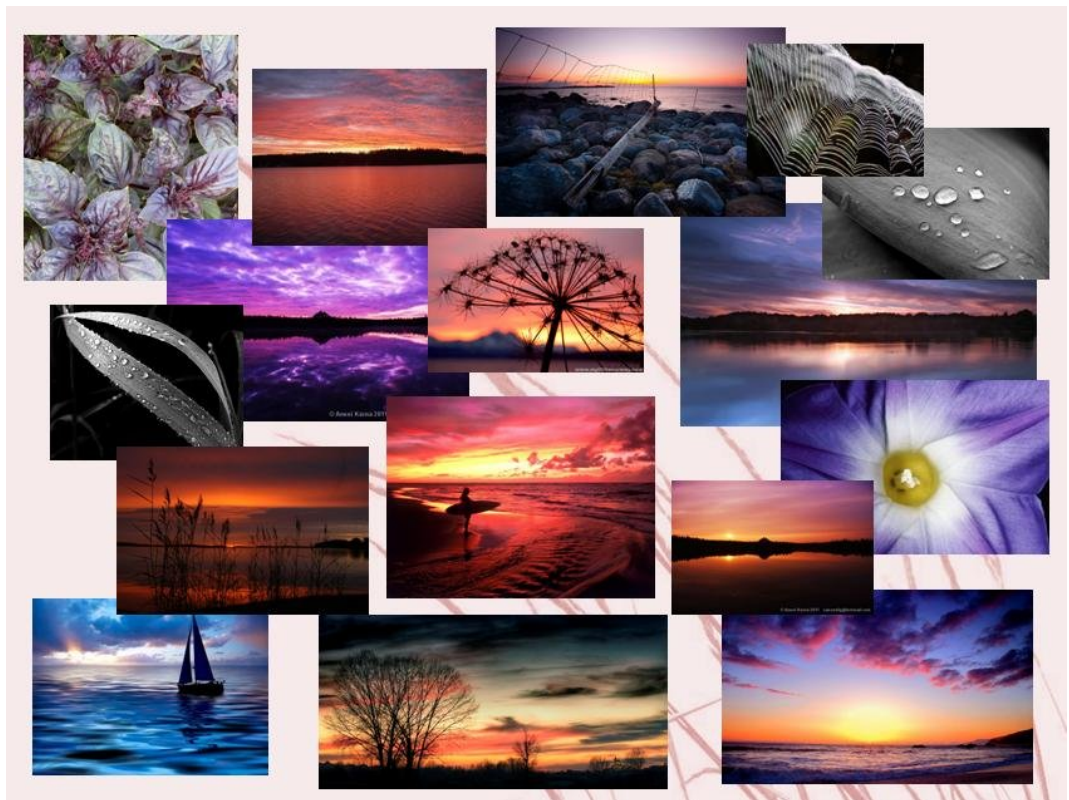
essa. Tärkeimmät mitat suunnitteluni kannalta olivat rinnanympäryys, vyötärön ympäryys ja lantionympäryys. Taulukon mukaisessa koossa 36 kyseiset mitat senttimetreinä olivat 84, 68 ja 92. Koossa 46 vastaavat mitat olivat 104, 88 ja 112. Jokaisen yksittäisen mitan erotus kokojen 36 ja 46 välillä oli siis 20 senttimetriä. Tämän tiedon perusteella pystyin jo jotenkin arvioimaan valitsemieni äärikokojen eroon liittyviä suunnittelullisia seikkoja ja ottamaan ne huomioon suunnittelussa. (Naisten vaatetuksen mitataulukko N-2001, 17.)

4.2.2 Malliston teema

Yhdenkoon vaate toimi kantavana ideana mallistossani. Sen lisäksi halusin kuitenkin määrittää mallistolleni teeman, joka toimisi punaisena lankana malliston vaatekappaleiden välillä, ja joka määrittäisi malliston hengen ja värivalinnat. Teemaa miettiessäni vastaan tuli sattumalta kuva kauniista auringon eri värein maalaamasta taivaasta ennen hämärän laskeutumista. Inspiroidun kuvan harmoniasta ja kauniista värimaailmasta, joten päätin perustaa mallistoni teeman tuolle hetkelle valon ja pimeän välissä. Luonto on toiminut inspiraation lähteenä malleilleni aikaisemminkin ja siitä kumpuavat ideat tuntuvat minusta luonnollisilta ammentaa, vaikka en muuten luonnossa pahemmin liikukaan. Luonto onkin aina ollut vaatesuunnittelijoiden paljon käyttämä inspiraationlähde, koska se tarjoaa loputonta valinnanvaraa niin värien, kuvioiden kuin muotojenkin suhteen (Stecker 1997, 100). Valitsin siis teemakseni iltahämärän ja aamunkoin, ja täydensin sitä vielä luonnon muilla elementeillä, kuten kasveilla. Suunnitteluni pohjaksi loin aiheeseen liittyvät moodboardit eli inspiraatiokollaasit (Kuva 8. ja Kuva 9.). Näiden yksinomaan tunnelmaa kuvaavien kollaasien lisäksi laadin vielä moodboardin malliston konkreettisemmasta tyylistä (Liite 4).

Kuva 8. Moodboard 1.

Kuva 9. Moodboard 2.

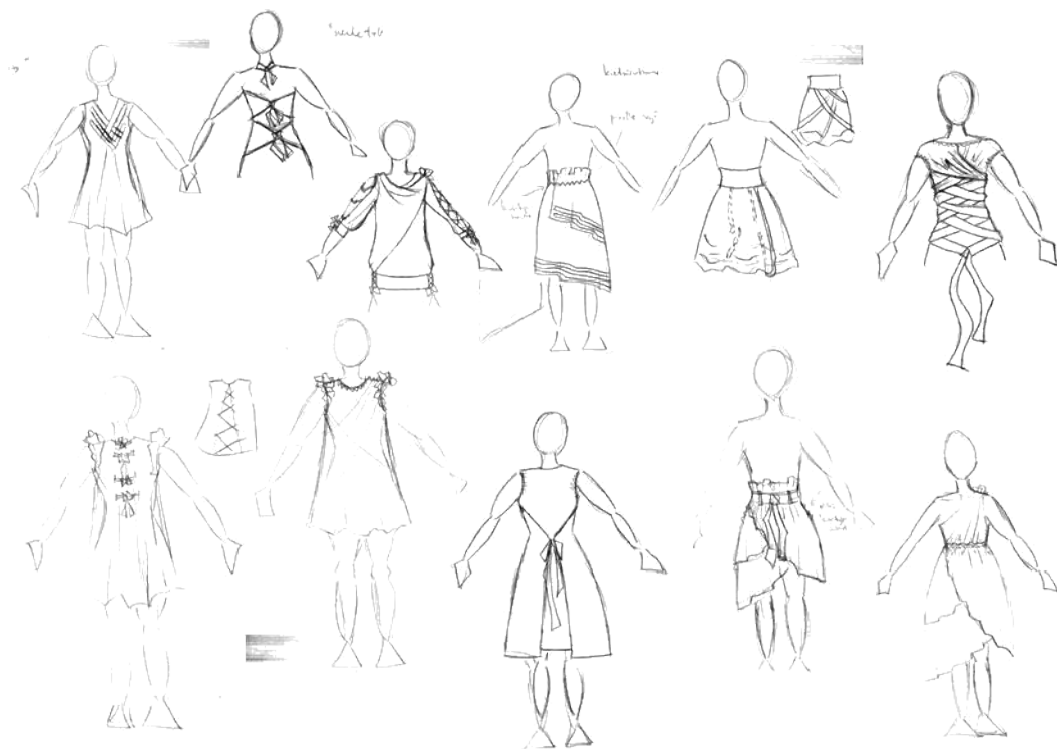
4.2.3 Luonnokset

Malliston idean ja teeman selkiytyttyä aloitin vapaan luonnostelun. Luonnostelin sekä säätökeinoja erikseen että niitä sisältäviä vaatteita. Luonnokset (Kuva 10.) olivat hyvin alkeellisia ja suuri osa ei edes millään tavalla kehittämiskelpoisia, mutta pyrin siihen, että en estellyt ideoiden juoksua tässä vaiheessa. Säätösysteemit itsessään toivat malleihin sisältöä ja monimutkaisuutta, joten pyrin pitämään mallit muuten suhteellisen yksinkertaisina. Malliston teema kuitenkin toi vaatteisiin koristeenomaisia yksityiskohtia.

Kuva 10. Alkuvaiheen luonnoksia.

Saatuani jonkin verran luonnoksia aikaiseksi, kävin esittelemässä niitä Yonon omistajalle, Noora Laineelle. Hän kertoi oman mielipiteensä malleista ja siitä, mitä malleja hän itse valitsisi jatkokehiteltäviksi (Kuva 11.). Otin Laineen mielipiteet huomioon ja tämän jälkeen jatkoin vielä luonnostelua piirtämällä uusia malleja ja edelleen kehittämällä vanhoja. Minusta tuntui, että olisin voinut jatkaa luonnostelua lähes loputtomiin, sillä säätösysteemien paljous ja niiden yhdisteleminen eri tavoin tuotti koko ajan uusia ideoita. Osittain jopa tuntui, että parhaat ideat jäivät vielä saamatta, mutta jossain vaiheessa luonnostelu oli vaan lopetettava, koska aika alkoi loppua kesken.

Kuva 11. Luonnoksia.

Luonnosteluvaiheessa en siis pahemmin karsinut huonoilta tai toteuttamiskelvottomiltaakaan tuntuja ideoita. Alkaessani valita malliston lopullisia malleja minun oli kuitenkin alettava miettiä mallien toimivuutta käytännössä ja niiden toteuttamiseen liittyviä seikkoja. Tämä tuntui hetkittäin hyvinkin haastavalta, koska osa malleista oli hyvin kokeellisia ja omien valmistustaitojeni ollessa suhteellisen alkeelliset, minulla ei ollut kokemusta eikä näkemystä mallien toteuttamiskelpoisuudesta tai toimivuudesta. Malleihin suunnitellut erilaiset säätökeinot myös toivat hajanaisuutta eri vaatekappaleiden välille, mikä vaikeutti yhtenäisen kokonaisuuden aikaansaamista.

4.2.4 Valitut mallit

Halusin mallistoni koostuvan vaatteista, jotka olisivat käyttökelpoisia, kaupallisia, suhteellisen yksinkertaisia, mutta kuitenkin mielenkiintoisia ja omaisivat jonkinlaista uutuusarvoa. Lisäksi vaatteiden tuli vastata valitsemani kohderyhmän tarpeita, Yonon vaatimuksia sekä istua tyyllillisesti omaan toiminimeeni.

Lopulta valitsin mallistoon 11 vaatekappaletta, joista rakentui 8 asukokonaisuutta. Valituista malleista löytyi erilaisia säätökeinoja ja myös tyyllillisiä eroja, mutta pyrin siihen, että vähintään kahdesta malliston vaatteesta löytyisi keskenään samankaltaisia

yksityiskohtia tai mallillisia ominaisuuksia, jotka yhdistäisivät ne toisiinsa ja loisivat näin ollen myös mallistoon yhtenäisyyttä. Lisäksi malliston värimaailma ja materiaalit toimivat mallistoa yhtenäistävinä tekijöinä.

Mallisto koostuu kolmesta mekosta, kolmesta hameesta, kahdesta puserosta, yhdestä topista ja kahdesta tunikasta. Housut päätin jättää pois mallistosta jo aiheen valittuani, sillä koin niillä olevan liian yksipuolisia ja haasteellisia ominaisuuksia yhdenkoon käsitteen suhteen. Protomalleja kuvatessa malleilla on kuitenkin käytetty housuja yläosien parina, sillä protohameiden kanssa yläosat eivät tulleet tarpeeksi havainnollisesti esille. Yläosat ovat mielestäni muutenkin toimivampia yksinkertaisempien alaosien kanssa, kuin mitä mallistooni kuuluu, sillä sekä ylä- että alaosista löytyy runsaita ja monimutkaisia rakenteita, jotka yhdessä käytettynä saattavat antaa liian sekalaisen ja raskaan vaikutelman.

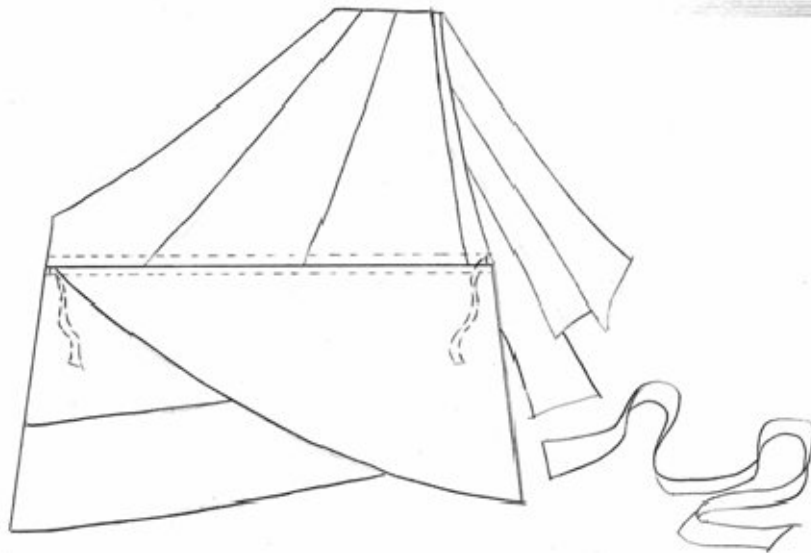
Mallisto on suunniteltu kevääseen, mutta mielestäni se sopii malliensa ja värimaailmansa puolesta myös muihin vuodenaikoihin. Sen on tarkoitus täyttää kohderyhmän tarpeet ja olla yhtä aikaa tyylikäs ja rento, ja siten moneen eri tilaisuuteen sopiva. Kohderyhmän edustajan olisi tarkoitus pystyä pukeutumaan malliston vaatteisiin mennessään töihin, mutta jatkaa samoilla vaatteilla esimerkiksi edustusillalliselle ravintolaan. Malliston mekot edustavat hieman juhlavampaa linjaa, mutta niistäkin saa arkipäivään sopivat yhdistämällä niihin esimerkiksi jakun tai neuletakin. Vaatteiden malleista kerrotaan tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

4.3 Protomallien valmistus ja toimivuuden arviointi

Suunnitteluvaiheen jälkeen asetin tavoitteekseni valmistaa mallistosta kaksi asukokonaisuutta protomalli-asteelle. Ensimmäistä protoa tehdessäni kuitenkin tajusin, että en voi mitenkään pelkän luonnoksen ja kuvitelmien avulla arvioida mallien toimivuutta erikokoisilla naisilla, ellen konkreettisesti pääse sitä kokeilemaan. Niinpä asetin uudeksi tavoitteekseni valmistaa protovaiheeseen asti niin monta vaatekappaletta kuin aikataulun puitteissa suinkin vaan ehtisin. Lopulta protovaatteita valmistui kuusi kappaletta, ja niistä muodostui neljä asukokonaisuutta. Vaatekappalet on tässä yhteydessä esitetty tasokuvin.

Ensimmäiseksi lähdin valmistamaan protoa numero 1 (Kuva 12.), joka oli toiselle olalle solmittava kolmihelmainen mekko. Aluksi kokeilin leikkaamattomalla kankaal-

la, millainen rypytyksvara vaadittaisiin halutunlaisen rypytyksen aikaansaamiseksi vyötärölle. Vyötärölle oli suunniteltu kiristysnaru, jolla vaate muokattaisiin koosta 46 koon 36 sopivaksi. Tarkoitukseni oli tehdä rypytyks niin, että se olisi kokojen 36–46 keskivälillä juuri halutunlainen ja joko tulisi runsaammaksi tai vähenisi kokoa muokattaessa. Tätä testatessani, koon 46 rypytyks näytti mielestäni kuitenkin liian vaatimat-
tomalta (Kuva 13.), joten päädyin lopulta tekemään ihanteellisen rypytyksen koon 46 mukaan. Pienempien kokojen runsas rypytyks näytti mielestäni kuitenkin paremmalta kuin suurempien kokojen liian vähäinen. Lopulta rypytyksvara tuli noin puolet lisää varsinaiseen mittaan verrattuna.

Kuva 12. Proto 1.

Kuva 13. Rypytyskokeilu.

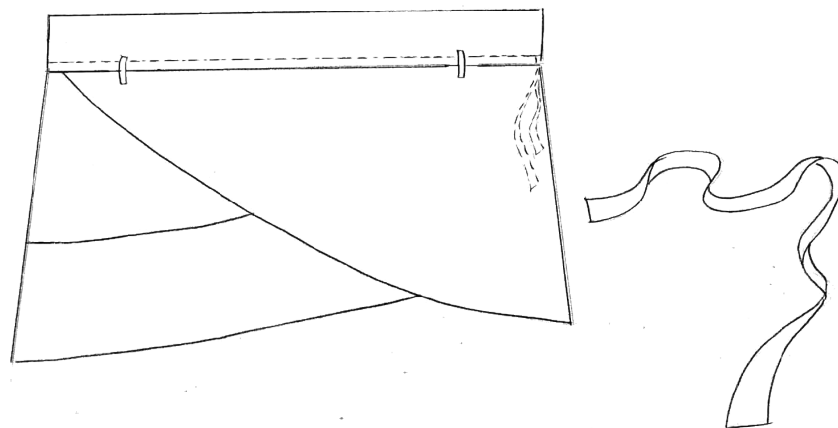

Kuva 14. Kaitaleiden muotoilukokeilu.

Mekon helmaosat muokkasin hameen peruskaavasta vapaasti kuosittelemalla ja yläosa on muodostettu tasaleveistä kaitaleista nukun päälle muotoilemalla (Kuva 14.). Kaitaleiden kiinnittäminen helmaosaan tuotti hieman päänvaivaa, sillä niitä oli vaikea kiinnittää kohdilleen rypytysvaran leveyden vuoksi. Jos mallia valmistettaisiin useita kappaleita, yläosalle pitäisi keksiä toimiva kaava tai kehittää mahdollinen vuorirakenne, joka pitäisi kaitaleet kohdillaan kiinnitysvaiheessa. Kaitaleet ovat helmaan kiinnittyvää alareunaansa lukuun ottamatta toisistaan irrallaan, joten vuori voisi olla toimivasiinäkin suhteessa, että ihmisen liikkeessa kaitaleiden välistä ei vahingossakaan paljastuisi iho. Rypytysvaran runsauden vuoksi kaitaleistakin tuli kuitenkin niin runsaita ja leveitä, että suurta riskiä tähän ei protomallissakaan ole. Tein helman ja yläosan kiinnityssauman molemmiin puoliin kujat kiristysnauhoille, koska ajattelin kankaan rypyttyvän tällä tavalla tasaisemmin ja kauniimmin. Jälkeenpäin katsottuna kuitenkin luulen, että yksikin kuja olisi ajanut saman asian ja jopa helpottanut kiristämistä. Proto 1 onnistui mielestäni hyvin ja se näytti suhteellisen hyvältä kahden erikokoisen mallin päällä. Pienellä mallilla rypytystä tuli vyötärölle ehkä kuitenkin liikaa, mikä ei näyttä-

nyt imartelevalta. Suurin kehittämistarve mekossa on kuitenkin olalle solmittavuus. Käyttämäni trikoo oli suhteellisen raskasta ja kun olalle solmittavat kaitaleet sisälsivät vielä runsaasti kangasta, solmuista tuli melko paksuja ja hieman kömpelön näköisiä. Lisäksi ne painonsa vuoksi valuivat ihmisen liikkua alaspäin, eivätkä enää tuntuneet pitäviltä. Kangastakin pystyisi jatkokehittelyssä varmasti vähentämään, mutta jonkinlainen solkirakenne tai muu ratkaisu solmujen tilalla voisi olla mallissa toimiva.

Proto 2 (Kuva 15.) on malliltaan hyvin samankaltainen kuin proto 1, mutta puolihame. Helmakaitaleet ovat malliltaan ja rypytyksvaraltaan samanlaiset kuin protossa 1, mutta hieman lyhyemmät, ja niihin on liitetty erillinen vyötärökaitale, johon on ommeltu kuka kiristysnauhalle. Lyhettäessäni helmakaitaleita mekkoa varten tekemistäni kaavoista, kaitaleiden väliset suhteet hieman kärsivät ja vasemman puolen helmasta tuli liian lyhyt. Jatkokehittelyssä seikka pitäisi tarkastaa ja korjata, mutta koska kyseessä oli vain proto, en lähtenyt sitä tässä vaiheessa tekemään. Vyötärökaitaleen oli myös tarkoitus olla ryhdikkäämpi ja pysyä pystyssä sitä kiristettäessä. Todellisuudessa se kuitenkin taittui lähes kaksinkerroin eikä lisäämäni tukikangas tuonut siihen kuvittelemani tukea. Valmistin myös yksinkertaisen vyön, jonka oli tarkoitus peittää kiristysnauhakujaa ja tukea vyötärökaitaletta. Vyön kangas oli kuitenkin niin joustavaa, että se ei onnistunut kummassakaan. Tukikangas olisi varmasti tuonut siihen tarvittavaa ryhtiä. Myös vyölenkit jäivät protoon valmistamatta.

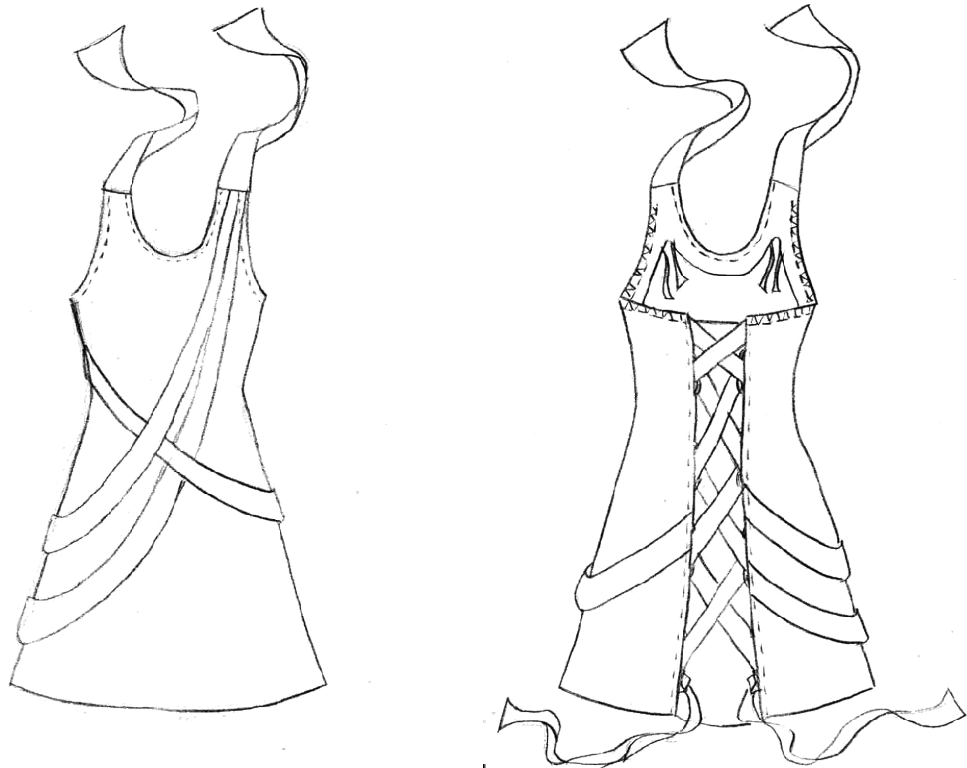

Kuva 15. Proto 2.

Sekä proton 1 että 2 päälle pukeminen on suuren rypytyksen vuoksi hankalaa, joten siihen pitäisi jatkokehittelyssä kiinnittää enemmän huomiota. Luulen, että esimerkiksi kuminauhan lisääminen vyötärölle rypytyksen yhteyteen voisi tuoda lisää toimivuutta.

Proto 3 (Kuva 16.) on muokattu Burda-lehdestä 7/2010 löytyneestä yksinkertaisen halterneck-mekon kaavasta numero 110. Kaavan helmaan on lisätty kellotusta, kaulaukkoa on korotettu ja muokattu sekä selkäpuolelle on lisätty kokoa säätelevä kaitale ja kiristysnauhoitus. Valitsin muokattavaksi kaavan koon 42, koska materiaalin joustavuuden ja taakse suunnitellun lisäkaitaleen vuoksi ajattelin mekon näin muokkautuvan sekä kokoon 46 että 36. Tosin arvioin, että koossa 36 malli näyttää väistämättä jonkin verran väljemmältä. Takakaitaleen yritin mitoittaa niin, että se pienimässäkin koossa jäisi jonkin verran näkyviin yli kulkevan kiristysnauhoituksen alta.

Kuva 16. Proto 3.

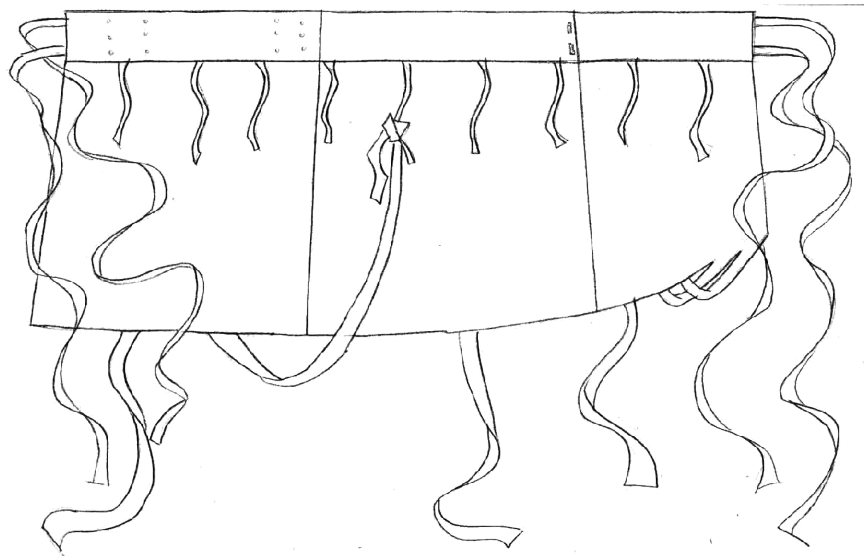
Proton kankaana käytin hyvin joustavaa ja laskeutuvaa lycratrikoota. Kankaan jousto oli toisaalta hyväksi, koska kangas ei kiristänyt isoimmissakaan koissa, mutta kankaan painavuus yhdistettynä suureen joustoon aiheutti myös ongelmia. Alun perin tein mekon selkäpuolella kulkevat kiristysnauhat samanlaatuisesta trikoosta kuin varsinaisen

mekon. Nauhat osoittautuivat kuitenkin aivan liian painaviksi ja vetivät selkäpuolen yläreunaa merkittävästi alaspäin. Niinpä jouduin tekemään ne uudestaan huomattavasti kevyemmästä materiaalista, jollaiseksi valikoitui organza-kangas. Uusillakaan nauhoilla selän yläreuna ei pysynyt tarpeeksi ryhdikkäänä vaan kankaan oma paino sai sen edelleen roikkumaan. Yritin korjata tilannetta lisäämällä keskikaitaleeseen frami-lon-nauhaa ja sivukappaleisiin tukikangasta, mikä ei tuntunut kuitenkaan juurikaan auttavan. Lopulta päädyin lisäämään mekkoon selkäkappaleelta kädentien yläreunaan kulkevat kiristysnarut, joiden ajattelin vetävän ylimääräisen väljyyden kasaan selkäpuolelta ja poistamaan myös pienempi kokoisilla ilmennyttä liiallista väljyyttä mekon miehustasta. Mekkoa nuken päälle kokeillessani huomasin myös, että pienempi kokoisilla rinnanympäryksessä on sen verran varaa, että olkaimet voidaan solmia ristiin miehustan kohdalta, jolloin istuvuus paranee. Olkainten risteämiskohtaan pääntielle jää tällöin kylläkin epäviehättävä roikkuva kohta, mutta mekkoon lisäämäni koristenauhat peittävät sen hyvin, minkä ansiosta mekko näyttää mielestäni jopa paremmalta näin puettuna. Käädenteille lisäämistäni kiristysnaruista oli jo jonkin verran apua selkäpuolen istuvuuteen, mutta en vieläkään ollut täysin tyytyväinen lopputulokseen (Kuva 17.). Enempää en lähtenyt mekkoa kuitenkaan tässä vaiheessa korjailemaan, vaan jätin kehitysideoita tulevaisuuteen. Toisenlaisesta trikoosta valmistettuna malli voisi toimia paremmin, mutta uskon, että tällöinkin selkäpuolen rakenteessa olisi kehittämisen varaa.

Kuva 17. Proto 3 selän nauhoitus.

Neljäs protomalli (Kuva 18.) on malliltaan yksinkertainen kietaisuhame, jonka kuositelin koon 46 peruskaavasta lisäämällä helmaan kellotusta. Hameessa on erillinen, suora, tukikankaalla tuettu vyötärökaitale, jonka kohdalla kiertää molempiin suuntiin kahdet kiristysnarut. Jotta hameen vasemman reunan kiristysnarut saatiin tuotua joka koossa samojen napinläpien kautta vyötärökaitaleen päällispuolelle, oli kaitaleeseen tarpeen ommella kahteen eri kohtaan läpinäkyvät nepparit, joilla sen pituutta pystyi säätelemään. Hameen oikealla puolella vyötärökaitaleelta lähtee trikoosta ommeltuja naruja, joista suurin osa solmitaan nurjalla puolella vyötärökaitaleelle kiinnitettyihin satiininauhoihin hameen pituuden säätelemiseksi. Satiininauhat on ommeltu lähes kauttaaltaan helman reunasta reunaan noin 11 senttimetrin välein, jotta käyttäjällä on varaa säädellä trikoonauhojen kiinnittämiskohtaa, mikä käyttäjän koon vaihdella onkin tarpeellista.

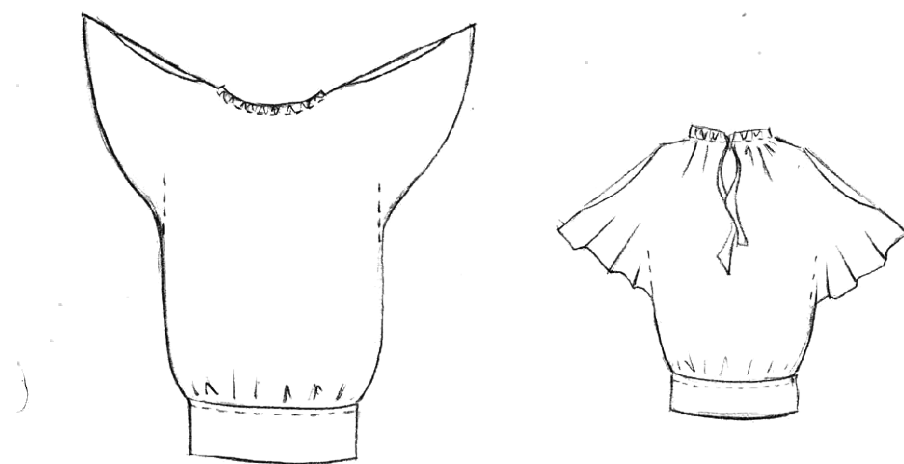
Kuva 18. Proto 4.

Nuken päällä vaatetta tarkkaillessani kuitenkin huomasin, että oikean puolen trikoonauhat yksin eivät riitä säätelemään hameen pituutta toivotulla tavalla. Helma ei nousut tasaisesti, vaan jäi roikkumaan rumasti nauhojen välisistä kohdista. Niinpä ajattelin, että hameen nurjan puolen helmaan olisi hyvä lisätä satiininauhoja tai kiinnittää esimerkiksi neppareita, jotka mahdollistaisivat helman tasaisemman säätelemisen. Protoon en ehtinyt niitä kuitenkaan lisätä, vaan kuvauksissa nostin helmaa nuppineuloin, havainnollistaakseni halutunlaista rakennetta. Leveiden trikoonauhojen ja

kapeampien satiininahojen yhteen solmiminen ei myöskään ollut niin helppoa kuin olin kuvitellut. Solmun saaminen asettumaan juuri oikeaan kohtaan vaati aikaa ja hermoja, ja lisäksi solmu ei tuntunut pitävältä. Jatkokehittelyssä asiaan pitäisi miettiä parannusta.

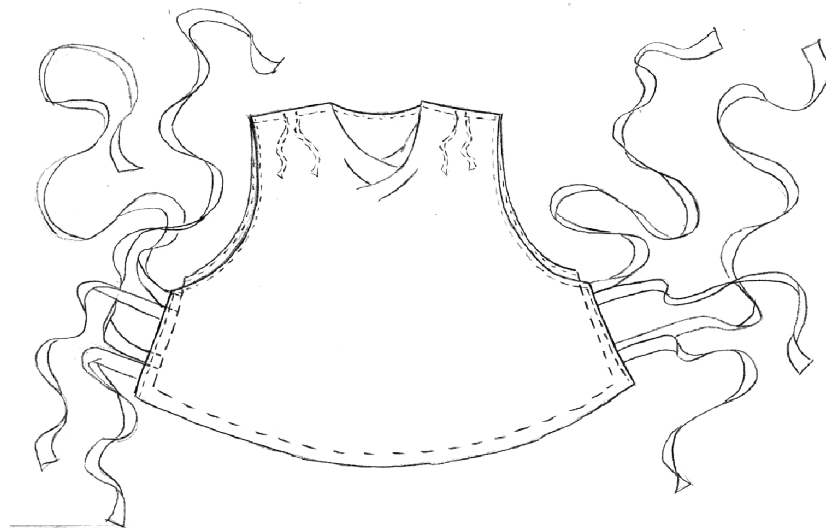
Hamekaitaleen oikean reunan, ja erityisesti kulman oli tarkoitus olla tavallaan revityn tai halkileikatun näköinen, ja siitä lähtevät suikaleet oli tarkoitus kiinnittää koristellisesti vyötärösaumaan. Ilman huolittelua rakenne ei kuitenkaan näyttänyt lainkaan hyvältä, joten jouduin parantelemaan rakennetta vielä käsin ompelemalla. Lopullinen tuloskaan ei tyydyttänyt itseäni täysin, ja jos hametta jatkossa olisi tarkoitus valmistaa sarjoina, pitäisi helmarakenteeseen kehittää toimiva kaava, jotta valmistus ei olisi liian työlästä.

Valmistamani protomalli 5 (Kuva 19.) on malliltaan hyvin yksinkertainen, lepakkohihainen väljä pusero. Sen hihojen sivusaumoissa on halkiot ja pääntiellä on kiristysnauhakuja, jonka avulla kaula-aukkoa ja samalla myös yläosan väljyyttä pystyy jonkin verran säätelemään. Kiristysnauha solmitaan takakappaleelle. Proton päälle puettunani huomasin, että hihansuut vaikuttivat hieman liiankin suurilta ja niiden sisälle näki turhan hyvin. Niinpä päätin ommella hihojen alaosaan sivusaumoista jatkuvat tikkaukset, jotka pienensivät tätä vaikutelmaa. Puseron helmassa on resori, johon oli myös alun perin tarkoitus lisätä kiristysnauhakuja suurempaa säätelymahdollisuutta varten. Valmistin puseron kuitenkin hyvin joustavasta lycratrikoosta, joten kuja ei ollut tarpeellinen. Jos pusero tehtäisiin toisenlaisesta trikoosta, kuja luultavasti pitäisi malliin tehdä.

Kuva 19. Proto 5.

Proto 6 (Kuva 20.) on kietaisumallinen pusero, jonka kuositellun apuna käytin koon 46 peruskaavaa. Puserossa on laskeutuva vesiputouskaulus ja olkasaumojen kohdalla kiristysnarut, joiden avulla hihat pystyy kiristämään, jolloin pusero muuntuu toppimaiseksi. Puseron etu- ja takakappale ovat kiinni toisissaan ainoastaan olkasaumoista, ja sekä puseron etu- että takakappaleen molemmilta sivuilta lähtee kahdet nauhat, joiden avulla pusero kiedotaan päälle. Ensin takakappaleen nauhat kiedotaan päälle. Ensin takakappaleen nauhat kiedotaan niin, että ne kulkevat etukappaleen alta ristiin ja takaisin takakappaleelle, jossa ne solmitaan yhteen. Sitten etukappaleen nauhat tuodaan takakappaleelle, jossa nekin solmitaan yhteen, ja takakappaleen nauhojen solmimiskohta jää niiden alle. Kuva 21 havainnollistaa puseron pukemistapaa.

Kuva 20. Proto 6.

Kuva 21. Proto 6:n pukemistapa.

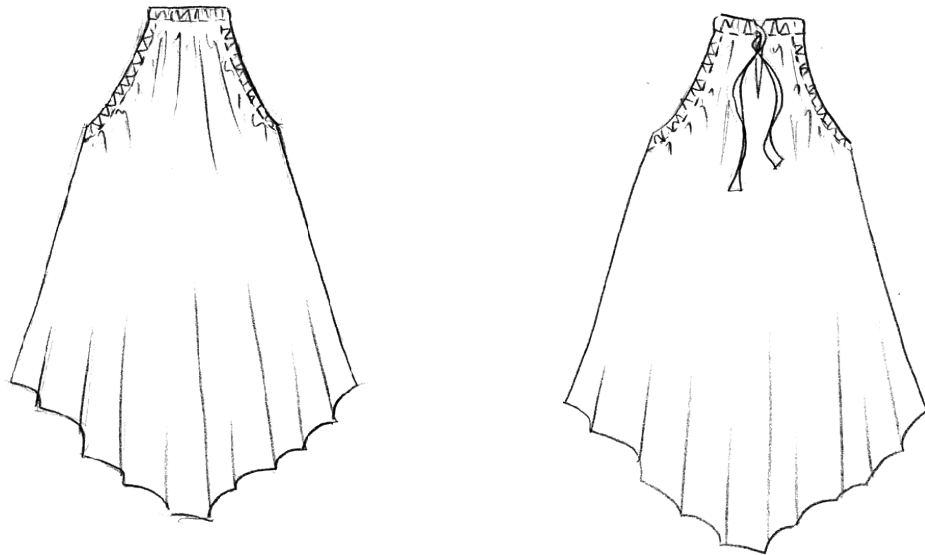
Protomallin selkäpuolen kuvasta (Kuva 22.) näkyy, että nauhojen solmimiskohdasta tuli lopulta todella runsaan ja sekavan näköinen. Jatkokehittelyssä ainakin takakappaleen nauhoille voisi harkita sellaista vaihtoehtoista solmimis- tai yhdistämistapaa, joka olisi huomaamattomampi tai ohutrakenteisempi, kuten esimerkiksi solkikiinnitys. Puseroon tuli loppujen lopuksi myös hieman liikaa leveyttä, sillä kokoa 36 olevalle mallille sovitettaessa sitä ei saanut kietaistua niin vartaloa mukailevaksi kuin oli tarkoitus. Jätin etukappaleelle enemmän leveyttä kuin takakappaleelle, koska halusin varmistaa, etteivät etukappaleen reunat jää solmittaessa epäesteettisen kauas toisistaan suurimmassakaan koossa. Trikoon joustavuuden vuoksi ja proton mallin päällä nähtyäni kuitenkin uskon, että etukappaletta olisi varaa kaventaa, jolloin malli istuisi vielä paremmin myös pienikokoisille.

Kuva 22. Proto 6 selän rakenne.

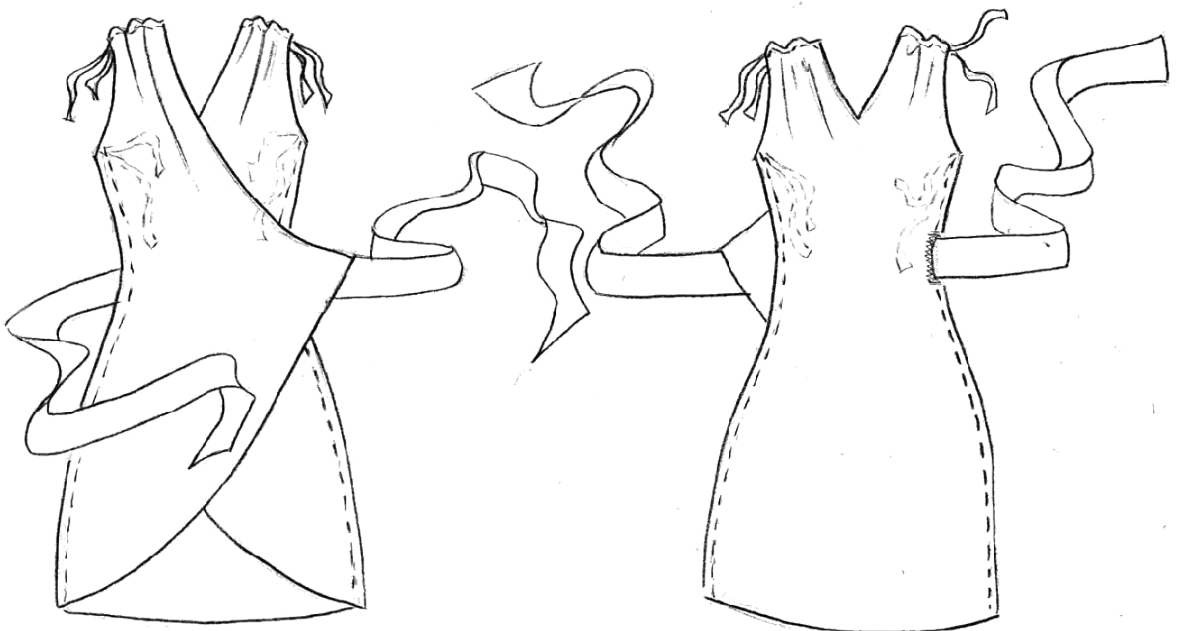
Varsinaisten protomallien lisäksi valmistin asusteeksi yksinkertaisen putkihuivin, joka kuvauksissa oli vielä kankaan muodossa. Huivi on ajateltu käytettäväksi lähinnä yläosaprotojen kanssa. Niiden ollessa yksivärisiä, ajattelin huivin tuovan piristystä ja yhdistävän vaatekappaleita keskenään.

Valmistamieni protojen lisäksi valitsin mallistooni yksinkertaisen hihattoman tunikan (Kuva 23.), jonka kädenteillä ja kaula-aukossa kulkee kiristysnauhakuja. Kädentiellä kiristysnauhojen päät jäävät nurjalle puolelle kainalon kohdalle. Kaula-aukon nauha solmitaan niskaan. Kiristysnauhojen avulla, tunikan on tarkoitus muokkautua eri kokoihin. Muuten vaate on malliltaan tilava ja sen helma on epäsymmetrinen.

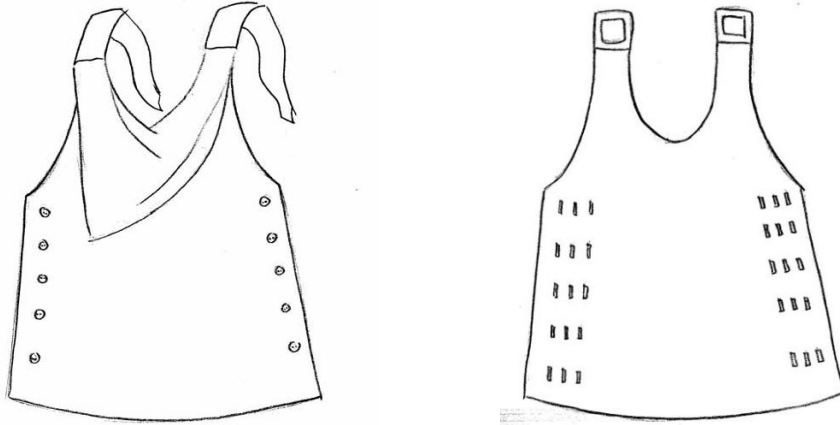
Kuva 23. Tunika.

Valitsin mallistoon myös malliltaan tavanomaisen kietaisumekon (Kuva 24.). Sen helma on epäsymmetrinen ja vyötärön kohdalta lähtee molemmilta etukappaleilta vyömäiset nauhat, joilla mekko kiedotaan päälle. Mekon sivusaumoissa ja olilla on lisäksi kiristysnauhat, jotka auttavat säätämään mekon pituutta ja olkakappaleiden leveyttä koon mukaan.

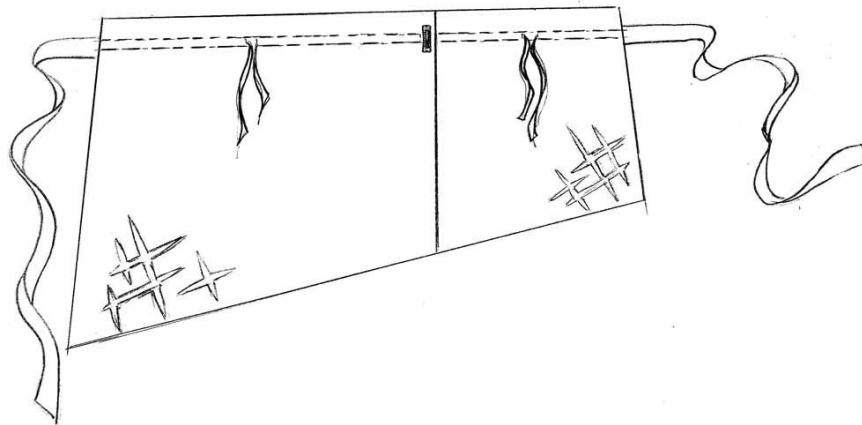
Kuva 24. Kietaisumekko.

Mallistoon kuuluu lisäksi toppi (Kuva 25.), jossa on huivimainen laskeutuva kaulus, jota pystyy säätämään olalla olevien solkirakenteiden avulla. Sivusaumojen yhteydessä on etukappaleella napit ja takakappaleella kolmet tasaisin välein sijoitetut napinläpivästöt, joilla toppin väljyyttä pystyy säätämään. Trikoon joustavuuden takia ajattelin, että kolme säätömahdollisuutta riittää kattamaan koko valitsemani kokohaarukan.

Kuva 25. Toppi.

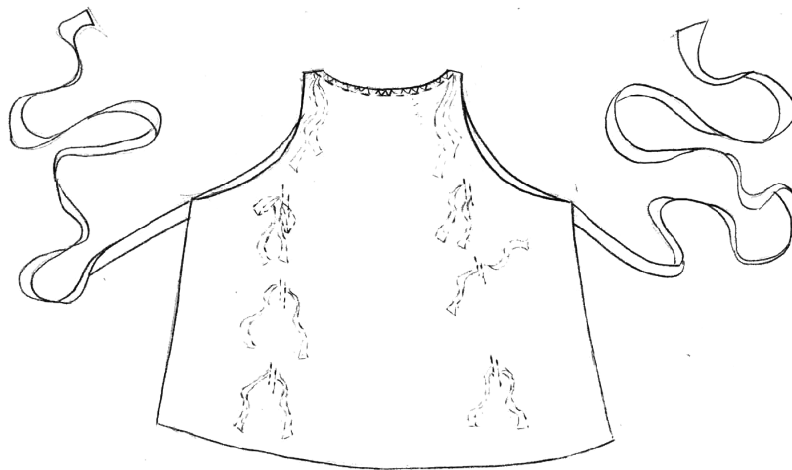
Malliltaan hyvin yksinkertainen kietaisuhame (Kuva 26.) kuuluu myös mallistoon. Sen helma on vinoon leikattu ja vyötäröllä kulkee kiristysnauhakuja, jonka nauhoille on kaksi ulostulokohtaa. Kappaleen sivuilta lähtee nauhat, joilla hame kiedotaan päälle. Hameen helmassa on reikäkuviointia.

Kuva 26. Kietaisuhame.

Lisäksi mallistoon kuuluu tunika (Kuva 27.), jonka avaralla pääntiellä on kiristysnauhakuja. Tunika on malliltaan hyvin leveä, koska ideana on taittaa molemmilta sivuilta ylimääräinen leveys selkäkappaleelle ja kietoa sivuilta lähtevien voiden avulla vaate vartalonmyötäiseksi. Nauhat kulkevat takakappaleelta etukappaleelle ristiin ja takaisin taakse, jossa ne solmitaan toisiinsa. Jotta väljyys ei kasaantuisi rypyksi takakappaleelle, tunikan nurjalla puolella on nauhat, joilla tunika saadaan solmittua koon mukaan sopivaksi ja paikallaan pysyväksi ennen sivujen taakse taittamista.

Kuva 27. Tunika.

Kaikki malliston protot on valmistettu erilaisista trikookankaista, ja proto 3:n kiristysnauhat lisäksi organzasta. Käyttämäni kankaat on hankittu paloina useammasta eri kangasliikkeestä, sillä palakankaissa oli pakkakankaita huomattavasti parempi valikoima, josta löytyi väreiltään ja tunnultaan mallistooni parhaiten soveltuvat materiaalit. Valitsemani kankaat ja niiden kuosit eivät välttämättä parhaimmalla mahdollisella tavalla sovi yhteen toistensa tai suunniteltujen rakenteiden kanssa, mutta pääpiirteittäin olen kuitenkin tyytyväinen löytämiini materiaaleihin.

Koska käyttämäni kankaat olivat palakankaita, en pystynyt määrittämään protoilleni hoito-ohjeita, sillä en ollut varma kankaiden koostumuksesta enkä näin ollen myöskään ihanteellisista hoitotoimenpiteistä. Lisäksi protot ovat vielä kehitysasteella, eikä valmistamiani kappaleita ollut tarkoitus saada mihinkään myyntiin, joten hoito-ohjeen määrittäminen tässä vaiheessa ei mielestäni ollut niin olennaista. Tästä syystä en laskenut tuotteilleni myöskään hintaa. Varsinaisia tuotteita valmistakseni minun pitäisi myös kehittää toimivat leikkuusuunnitelmat tehokkaan materiaalin käytön mahdollistamiseksi, ja ehkä jopa harkita vaatekappaleiden valmistuksen ulkoistamista, sillä ko-

kemuksieni perusteella niiden valmistus omilla taidoillani veisi tarpeettoman paljon aikaa, jolloin tuotteiden hinta nousisi kohtuuttoman korkeaksi. Ideaalitulanteessa pystyisin itse kehittämään tuotteisiin toimivat kaavat ja leikkaamaan kankaat, jolloin muualta ostettavaksi jäisi ainoastaan ompelutyö. Protoja ei myöskään ole täydellisesti viimeistelty ja esimerkiksi suurin osa helmarakenteista on vain leikattu ilman huolittelua. Käyttämäni kankaat kuitenkin olivat purkaantumattomia, ja huolittelemattomana kangas laskeutui kauniimmin, joten jätin ne sellaisiksi. Koska vaatteet olivat vasta protoasteella, tämä ei mielestäni haitannut, ja jatkossa materiaalista riippuen huolittelemattomuutta voisi mielestäni harkita myös varsinaisiin valmiskappaleisiin, sillä jotenkin se istuu malliston tyyliin.

Saatuani protot valmiiksi kuvasin ne erikokoisten mallien päällä selvittääkseni ja havainnollistaakseni yhdenkoon käsitteen toimivuutta vaatteissa. Mitoiltaan täysin mittataulukon mukaisia ja kokohaarukkani ääripäitä edustavia malleja en onnistunut kuvauksiini löytämään. Pienempikokoisemman mallini rinnan ympäryys oli 85 senttimetriä, joka vastasi suurin piirtein mittataulukon kokoa 36, vyötärön ympäryys 71 senttimetriä, joka vastasi noin kokoa 38, ja lantion ympäryys 88 senttimetriä, joka vastasi kokoa 34. Hän oli pituudeltaan 172 senttimetriä. Suurempaa kokoa edustavan mallini rinnan ympäryys puolestaan oli 100 senttimetriä, joka vastasi taulukon kokoa 44, vyötärön ympäryys 83 senttimetriä, joka vastasi lähes kokoa 44, ja lantion ympäryys 113 senttimetriä, joka vastasi noin kokoa 46. Hänen pituutensa oli 155 senttimetriä. (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 17).

Mallit olivat kuitenkin lähellä hakemiani kokoja ja tärkeintä oli, että heidän välinen kokoeronsa oli tarpeeksi suuri havainnollistamaan vaatteiden istuvuutta erikokoisilla ihmisillä. Pituus ei ollut mallistossani niin tärkeässä osassa kuin muut vartalon mittasuhteet, ja vaatteet olikin suunniteltu mittataulukosta valitsemani ikäryhmän keskiarvoiselle pituudelle, joka oli 164 senttimetriä. Pituus kun ei sinänsä aina ole sidonnainen ihmisen muihin mittoihin, joten esimerkiksi kokoa 44 oleva ihminen voi yhtä hyvin olla 150 senttimetriä kuin 180 senttimetriäkin pitkä. Massatuotetuissa vaatteissa pituus tuntuu kuitenkin aina jonkin verran kasvavan koon suurentuessa. Koon lyhyemmille edustajille tämä tuottaakin usein ongelmia. Olin suunnitellut mallistooni myös joitain vaateen pituutta sääteleviä keinoja, joten oli mielestäni hyvä, että käyttämäni mallit olivat niin eripituiset, jolloin vaateen sopivuus tässäkin suhteessa erikoisille ihmisille havainnollistui.

Protojen onnistumisen arviointia

Saatuani protot valmiiksi ja kuvattua, esittelin ne Yonon Noora Laineelle. Hänen mielestään ideani toimi hyvin ja vaatteet näyttivät hyviltä molemmilla käyttämilläni malleilla, todella toimien yhdenkoon vaatteina. Kangas- ja värivalinnat olivat Laineen mielestä pääpiirteittäin hyviä ja vaatteiden leikkaukset mielenkiintoisia ja kaventavia. Hänen mielestään olin onnistunut yhdistelemään kankaiden kuoseja ja värejä hyvin, ja aikaansaamaan harmonisen ja kauniin värimaailman, josta malliston teema välittyi. Neutraali värimaailma, joka sisälsi kuitenkin tehostevärejä, teki vaatteista Laineen mukaan ajattomia ja useampaan vuodenaikaan sopivia. Lisäksi hän piti ideasta, että vaateen voi aina antaa kenelle tahansa eteenpäin, jos siihen itse sattuu kyllästy-mään. Mallit olivat Laineen mielestä monipuolisia ja monikäyttöisiä ja ne soveltuivat niin arkeen ja juhlaan kuin bisnespukeutumiseen, mikä olikin tarkoitukseni. Lisäksi mallisto oli hänen mielestään aivan minun näköiseni, mitä pidin hyvänä asiana, sillä malliston oli myös tarkoitus heijastaa oman toiminimeni tyyliä.

Laine oli kuitenkin samaa mieltä kanssani protojen tiettyjen rakenteiden kehittämistarpeesta. Hänen mielestään joidenkin materiaalien suhteen oli ongelmia. Protossa 3 käyttämäni organza ei istunut parhaimmalla tavalla yhteen mekon muiden materiaalien kanssa, mistä olin samaa mieltä. Lisäksi trikoon painavuus aiheutti ongelmia proto 3:n selkäosassa ja proto 1:n olalle solmittavissa nauhoissa. Juuri näihin seikkoihin olin itsekkin kiinnittänyt huomiota ja havainnut kehittämistarpeen. Lisäksi hänen mielestään protoissa 1 ja 2 rypytyksvaraa olisi varaa vähentää, ja ymmärsin hyvin hänen mielipiteensä. Esitellessäni Laineelle henkarilla roikkuvia tuotteitani, piti hän myös ehdotoman tärkeänä, että myyntiin laitettaessa vaatteiden yhteyteen laitettaisiin siitä kuva päälle puettuna ja ehkä myös erillinen pukemisohje, sillä henkarilla roikkuessa tuotteista ei niiden monimutkaisten rakenteiden ja osittain myös kankaan painavuuden takia saanut minkäänlaista selkeää kuvaa.

Osan tuotteista Laine olisi ollut valmis ottamaan myyntiin vaikka heti, mutta itse halusin kuitenkin rauhassa parannella tuotteita ja pohtia toiminimeeni liittyviä seikkoja. Laineen mielestä erityisesti malliston hameet ja lepakkohihainen paita voisivat käydä hyvin kaupaksi, ja laadullisesti tuotteeni olivat hänen mukaansa siistejä ja suurilta osin täysin myyntikelpoisia. Pienen jatkokehittelyn jälkeen hän sanoi olevansa valmis ottamaan myyntiin ainakin suurimman osan mallistoni tuotteista. Laineen mukaan mal-

listoni on Yonon tyyliin sopiva ja sen värit ja mallit sopisivat monelle asiakkaalle. Yonossa myynnissä olevien tuotteiden suurin koko on usein 38 ja suuremmat koot, kuten myös kietaisuvaatteet ovat kysytyjä, joten Laine uskoi mallistoni mahdollisuuksiin tämänkin vuoksi. Kaiken kaikkiaan Laine piti mallistoani mielenkiintoisena ja uskoi sillä olevan kysyntää. Hänen mielestään yhdenkoon käsitteen vuoksi mallisto omaa uutuusarvoa, vaikka sisältääkin niin sanottuja perusmalleja. Hän myös sanoi, että harvemmin törmää niin yhtenäisiin ja pitkälle työstettyihin trikoomallistoihin kuin omani on. Malliston punainen lanka on Laineen mukaan selvästi näkyvissä.

Protomallit onnistuivat omasta mielestäniikin kohtuullisen hyvin, mutta kehitettävää jäi vielä. Suurempiin kokoihin vaadittava kangasmäärä esimerkiksi johti pienemmissä koissa joihinkin paksuihin rakenteisiin, jotka eivät olleet imartelevia. Osa malleista on myös melko vartalonmyötäisiä tai yläosasta suhteellisen paljaita, tai jotkut niiden leikkaukset sijoittuvat niin, että ne suurempikokoisten käyttäjien mielestä saattavat korostaa väärää kohtia. Vaikka mallisto onkin suunniteltu itsevarmalle käyttäjälle, ovat edellä mainitut seikkoja, joita minun tulisi jatkossa ottaa suunnittelun suhteen huomioon. Epätavallisten rakenteidensa puolesta vaatteet eivät myöskään ole kaikista käytännöllisimpiä, eritoten päälle puettavuuden suhteen. Protojen valmistuksen yhteydessä huomasin, että joitain niistä, esimerkiksi protoa 1, oli lähes mahdoton pukea yksin päälle ja avuksi olisi tarvittu ylimääräinen käsipari. Tähän seikkaan pitäisi siis kiinnittää jatkokehittelyssä erityistä huomiota, sillä kukaan tuskin haluaa hankkia käyttöväätettä, johon ei pysty ilman apua pukeutumaan. Uskon, että melko yksinkertaisten rakenteiden ja keinojen avulla puettavuutta voisi parantaa jo huomattavasti.

5 LOPPUPÄÄTELMÄT

Opinnäytetyöni lopputulemana on 11-osainen naisten yhdenkoon trikoovaatemallisto, josta kuusi osaa on toteutettu protovaiheeseen asti. Mallisto on esitetty esitys- ja tasekuvin (Liite 5) ja protokappaleet myös valokuvin (Liite 6) kahden erikokoisen mallin päälle puettuna. Päättökäsitteiden työssäni oli: Kuinka suunnittelen toimivan yhdenkoon vaatemalliston, joka on myös mielenkiintoinen ja esteettinen? Kysymykseen on mielestäni vastattu malliston lähtökohtien perusteellisen selvittämisen ja käytännön kokeilujen kautta.

Yhdenkoon vaatteen historiaan ja nykymuotoon perehtyminen sai minut ymmärtämään yhdenkoon vaatteen käsitettä ja mahdollisuuksia, ja valotti yhdenkoon vaatteen luomisen keinoja, mikä olikin yksi alaongelmistani. Malliston mielenkiintoisuuteen ja esteettisyyteen vaikutti eniten kohderyhmän analysointi ja malliston teeman määrittäminen. Niiden perusteella tein vaatekappaleiden malleihin ja yksityiskohtiin, kuin myös malliston värimaailmaan liittyvät valinnat, jotka mielestäni osoittautuivat toimiviksi. Yksi alaongelmistani oli oman toiminimeni yhdistäminen mallistoon, mikä osaltaan oman maailmankatsomukseni kautta tuli käsiteltyä edellä mainituissa malliston valinnoissa. Työhöni liittyvät useat kuvakollaasit ja moodboardit toimivat itselleni suurena apuna eri aiheiden ja ratkaisujen hahmottamisessa. Oman toiminimeni yhdistämisessä mallistoon myönnän kuitenkin olevan vielä parantamisen varaa, suurilta osin varmasti siksi, että en ole ehtinyt pohtia toiminimeeni liittyviä seikkoja tarpeeksi enkä ole päässyt vakaaseen päätökseen sen toiminnallisista tai tyyllillisistä linjauksista.

Malliston toimivuuden vaatimukseen sekä yhdenkoon vaatteen suunnittelullisia ja valmistuksellisia vaatimuksia käsittelevään alaongelmaani tuli parhaiten vastattua protomallien valmistusprosessissa. Se osoitti, että yhdenkoon vaatteen suunnittelussa ja valmistuksessa tulee ottaa huomioon useita tärkeitä seikkoja, kuten ruumiin eri mittojen erotukset isojen ja pienten kokojen välillä, materiaalivalinnat, vaatteiden yksityiskohdat, käytön helppous ja mukavuus sekä vaatemallin imartelevuus erikokoisilla käyttäjillä. Kaikista protomalleistani löytyi jonkinasteista tarvetta jatkokehittelylle, mutta pääpiirteittäin ne kuitenkin onnistuivat hyvin ja olivat yhdenkoon käsitteen kannalta tarkoituksenmukaisia. Protot toimivat molempien kuvauksissa käyttämieni erikokoisten mallien päällä, osa tosin paremmin kuin toiset, mutta kaikki mielestäni tarpeeksi hyvin osoittaakseen soveltuvuutensa yhdenkoon vaatteiksi. Liitteenä olevat valokuvat havainnollistavat asiaa parhaiten.

Suurimmiksi kehityskohteiksi mallien suhteen osoittautuivat mielestäni materiaalivalinnat, päälle puettavuus ja kokoa säätelevien keinojen toiminnallisuuden ja esteettisyyden säilyminen koon muuttuessa. Yhtenä tavoitteena yhdenkoon vaatteen suunnittelussa pidin nimenomaan vaatteen ulkomuodon säilymistä samanlaisena koosta toiseen. Vaikka mielestäni melko hyvin pystyinkin tavoitteen saavuttamaan, jäi joihinkin malleihin edelleen parantamisen varaa. Täytyy myös ottaa huomioon, että vaikka yhdenkoon vaate onnistuttaisiinkin suunnittelemaan toimivaksi, ja vaikka se tällöin saattaisi yksinkertaistaa tuotantoa karsimalla joitain sen vaiheita, niin kangasmenekki on

näissä vaatteissa yleensä kokohaarukan laajuuden vuoksi suuri, joten tarkempaa tutkimusta yhdenkoon vaatteen todellisesta ekologisesta ja ekonomisesta hyödyistä vaadittaisiin asian selvittämiseksi.

Sen lisäksi, että mallisto perustui yhdenkoon käsitteelle, oli tärkeää, että se vastasi kohderyhmän tarpeita ja istui sekä oman kuvitteellisen toiminimeni että yhteistyökumppanini Yonon tyyliin ja vaatimuksiin. Kohderyhmäanalyysini perusteella malliston tuli olla edustava, mutta silti monikäyttöinen ja mukava. Sen värien tuli olla neutraaleja, mutta tehostettuna kuitenkin poikkeavilla tehosteväreillä. Mallisto sai olla yksinkertainen, mutta kiinnostavat yksityiskohdat olivat toivottuja. Vaatteiden pitkäikäisyyttä ja helppohoitoisuutta pidettiin arvossa. Mielestäni mallistoni täytti nämä vaatimukset hyvin, ja siitä heijastuu kohderyhmän tyyli. Päällepuettavuutta ja helppokäyttöisyyttä vielä kehitettäessä, malliston voisi sanoa olevan kohderyhmän edustajalle täysin istuva.

Oma toiminimeni heijastuu mallistosta nimenomaan oman maailmankatsomukseni perusteella tehtyjen valintojen kautta. Malliston ja toiminimen tyylistä löytyy pakostakin yhtäläisyyksiä, koska molempien tyyli on määritelty sen pohjalta, mitä itse pidän mielenkiintoisena ja esteettisenä. Niinpä malliston voidaan olettaa istuvan toiminimeni tyyliin. Yonon vaatimusten täyttäminen taas varmistui, kun esittelin valmiin malliston Noora Laineelle. Hän piti mallistoani mielenkiintoisena, laadullisesti hyvänä ja uutuusarvoa omaavana. Mallistoni siis istui Yonon tyyliin ja Laine kertoi, että voisi hyvin ottaa sen liikkeeseensä myyntiin.

Työni aikana esiin tulleita ongelmia olivat muun muassa yhdenkoon käsitteestä löytyvä vähäinen tieto. Kun suurin osa hakutuloksistani koski lasten yhdenkoon kestovaippoja, alkoi mieleeni jo hiipiä epätoivo. Aihettani sivuavat Nykäsen ja Aikioniemen opinnäytetyöt kuitenkin ohjasivat minut tutkimuksessani alkuun ja päätös hyödyntää suuressa määrin kuvallista tietoa auttoi tutkimukseni etenemistä. Aikataulutusta on myös ollut itselleni aina suuri ongelma, jota en onnistunut ratkaisemaan tässäkin työssä. Asetin itselleni työni edessä aina uudestaan ja uudestaan aikatauluun sidottuja välitavoitteita, jotka kuitenkin kerta toisensa jälkeen jäivät toteutumatta. Tämän jälkeen aikataulutusta ja oman tehokkuutensa arvioimista oli entistä vaikeampi jatkaa, mikä lopulta johtikin aikataulun lopulliseen pettämiseen. Uskon, että tämän prosessin

seurauksena olen kuitenkin jälleen jonkin verran kehittynyt oman työnopeuteni arvioimisessa, ja ehkä jo seuraavassa projektissani onnistun aikataulutuksen suhteen.

Jo työn melko alkuvaiheissa minusta alkoi myös tuntua, että kohtaan ongelmia liittyen työni rajaukseen. Aiheeni olikin ehkä hieman suuripiirteinen, ja uskon, että yhdenkin innovatiivisen yhdenkoon vaatteiden kehittely toimivaksi olisi riittänyt tuomaan työhön tarvittavaa sisältöä, varsinkin kun työhöni liittyi myös paljon muita elementtejä. Uskon, että onnistuin työssäni kuitenkin saamaan melko hyvän yleispiirteisen kuvan yhdenkoon käsitteestä ja yhdenkoon vaatteiden suunnittelusta, ja ainahan aiheen tiimoilta voi tulevaisuudessa jatkaa eteenpäin.

Kokonaisuutena olen opinnäytetyöhöni kuitenkin tyytyväinen. Mielestäni saavutin kaikki tavoitteeni ainakin kohtuullisen hyvin ja onnistuin luomaan malliston, joka heijastaa niitä ominaisuuksia, joita siltä toivoin. Yhdenkoon vaatteiden käsite toimi mallistossani, ja vaikka luulen, että parhaimmat ideat jäivät itseltäni vielä saamatta, niin uskoisin mallistoni kuitenkin luovan hyvän pohjan yhdenkoon vaatteiden jatkokehittelylle. En väitä, että olisin keksinyt työssäni mitään täysin uutta ja ennen näkemättömän innovatiivista, mutta uskon, että mallini sisältävät mielenkiintoisia ja toimivia ratkaisuja, joista voisi edelleen ammentaa uusia ideoita. Tarkoitukseni olisikin vielä kehitellä mallistoani eteenpäin ja valmistaa myös protot, joita en tämän työn puitteissa ehtinyt toteuttaa. Tavoitteenani on myös oman toiminimeni perustaminen ja malliston saaminen myyntiin Yonoon, ja ehkäpä myös jonnekin muualle. Mallistoni yksi tavoite oli olla kaupallinen ja uskonkin, että mallit olisi jatkokehittelyllä mahdollista muokata myös suurempaan tuotantoon sopiviksi. Mitään ehdottomia totuuksia en väitä työni sisältävän sillä omat näkemykseni ja maailmankatsomukseni ovat vaikuttaneet suuresti sekä tutkimusprosessiin että varsinaiseen suunnittelu- ja toteutustyöhön.

Vaikka kohtuullisen tyytyväinen panokseeni tämän työn puitteissa olenkin, parannettavaa löytyy silti aina. Amerikkalainen kirjailija Porter Garnett on kirjoittanut suunnittelijoiden kymmenen käskyä, joista kymmenes kuuluukin: ”Thou shalt not be satisfied”, eli vapaasti käännettynä: ”Älä ole tyytyväinen” (Stecker 1997, ix). Uskon, että tämä opinnäytetyö opetti minulle kuitenkin paljon projektin kulusta ja sen loogisen etenemisen tärkeydestä, ja toivon, että seuraavaan haasteeseen, mikä se sitten lieneekin, pystyn tarttumaan entistä kokeneempana ja viisaampana.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Aikioniemi, Tuula 2006: Piilotettu ninja – Painokuvion piilottaminen yhdenkoon unisex-vaatteessa. Kuopion Muotoiluakatemia.

Anttila, Pirkko 1993: Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Helsinki: WSOY.

Anttila, Pirkko 2007: Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: AKATIIMI Oy

Anttila, Pirkko 1996: Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet. Helsinki: Akatiimi Oy.

Bask, Liisa, Halme, Hilikka, Linnansaari, Päivi & Vuorio, Kaisa 1990: Iloa tekstiilityöhön 7-9. Helsinki: Otava.

Boncamper, Irma 2000: Vaatetusalan materiaalit. Helsinki: WSOY.

Eberle, Hannelore, Hermeling, Hermann, Hornberger, Marianne, Kilgus, Roland, Menzer, Dieter & Ring, Werner 2001/2004: Ammattina vaate. Alkuteoksesta Fachwissen Bekleidung suom. Pirjo Luoto. Helsinki: WSOY.

Franck, Marketta 1997: Waatteen wiesti ja wiettelys: eli pukeutumisen historiaa kivi-kaudelta nykyaikaan. Tampere: Nukke- ja pukumuseo.

Hälinen, Sirpa & Rytönen, Auli 1999: Arkipäivän onni. Vaatteita erityisryhmille. Helsinki: Opetushallitus.

Koskimies, Lilli 1984: Pukeutumisen historia. Kietaisuasuista empiretyyliin. Helsinki: WSOY.

Markula, Raija 1999: Tekstiilitieto. Helsinki: WSOY.

Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001. 2001. Helsinki: Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ry.

Noro, Arto 1995: Gerhard Schulzen elämisyhteiskunta. Teoksessa Sosiologisen teorian uusimmat virtaukset. Rahkonen, Keijo (toim.). Tampere: Gaudeamus. s. 120 - 140.

Nykänen, Jonna 2006: Yhdenkoon unisex-vaatteiden kaavoitusprosessi. Kuopion Muotoiluakatemia.

Salovaara, Johanna 2005: Näytä hyvältä. Pukeutumisosas naiselle. Helsinki: Otava.

Stecker, Pamela 1997: The fashion design manual. South Yarra: Macmillian Education Australia Pty Ltd.

Tilke, Max 1982: Pukujen kuosit ja leikkaukset. Maailman kansojen vaatekuosien kuvasto vanhimmasta ajasta nykyaikaan. Turku: Lehtikirjakauppa.

Internet-lähteet:

EN 13402 European Clothing Size Standards. Definition for the Clothing Industry, 2010. Apparel Search. Saatavissa:

http://www.apparelsearch.com/definitions/miscellaneous/EN_13402_European_Clothing_Size_Standard.htm [Viitattu 15.4.2011].

Lucy knows one size fits no one, 2007. Business Wire. Saatavissa:

<http://www.businesswire.com/news/home/20070910006166/en/lucy-Size-Fits> [Viitattu 17.3.2011].

Jonosta tuli Yono, 2007. Turun Sanomat Arkisto. Saatavissa:

<http://www.turunsanomat.fi/talous/liite/?ts=1,3:1018:0:0,4:18:72:1:2007-03-27,104:18:448048,1:0:0:0:0:0> [Viitattu 17.3.2011].

Kankala Taru, Latva-Salo Minna, Ronkainen, Maiju 2007: Vihreä vastaisku. Turun kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan lehti Kyliste. Saatavissa:

http://www.tuky.fi/files/kyliste_507_netti_0.pdf [Viitattu 17.3.2011].

Scrimshaw, John 2004: One size really might fit all. World textile publications Ltd. Saatavissa: <http://www.inteletex.com/FeatureDetail.asp?PubID=&NewsId=2715> [Viitattu 15.4.2011].

Smith, S.E.: What is one size fits all? Saatavissa: <http://www.wisegeek.com/what-is-one-size-fits-all.htm> [Viitattu 15.4.2011].

Vaatteiden ja tekstiilien merkintä Suomessa. Finatex, Tekstiili- ja vaatealusteollisuus ry. Saatavissa: <http://www.finatex.fi/index.php?mid=2&pid=41> Viitattu [15.4.2011].

Yono. Saatavissa: <http://www.yono.fi/etusivu01.htm> [Viitattu 17.3.2011].

Suulliset lähteet:

Laine, Noora

kevät 2011

KUALUETTELO

- Kuva 1. Viitekehys.
- Kuva 2. Kaavio arkipäivän esteettisistä skeemoista. (Noro 1995, 125.)
- Kuva 3. Kaavio miljööspesifisistä eksistentiaalisista havainnointitavoista. (Noro 1995, 128.)
- Kuva 4. Moodboard Mya-toiminimestä.
- Kuva 5. Pehmeän systeemisuunnittelun malli. (Anttila 1993, 191.)
- Kuva 6. Yhdenkoon vaatteita.
- Kuva 7. Sääätösystemejä.
- Kuva 8. Moodboard 1.
- Kuva 9. Moodboard 2.
- Kuva 10. Alkuvaiheen luonnoksia.
- Kuva 11. Luonnoksia.
- Kuva 12. Proto 1.
- Kuva 13. Rypytyksokeilu.
- Kuva 14. Kaitaleiden muotoilukokeilu.
- Kuva 15. Proto 2.
- Kuva 16. Proto 3.
- Kuva 17. Proto 3 selän nauhoitus.
- Kuva 18. Proto 4.
- Kuva 19. Proto 5.
- Kuva 20. Proto 6.
- Kuva 21. Proto 6:n pukemistapa.

Kuva 22. Proto 6 selän rakenne.

Kuva 23. Tunika.

Kuva 24. Kietaisumekko.

Kuva 25. Toppi.

Kuva 26. Kietaisuhame.

Kuva 27. Tunika.

Tekstin ja liitteiden kuvat: Maija Mäkelä (ellei toisin mainittu)

LIITELUETTELO

Liite 1	Ajatuskartta
Liite 2	Kuvia Yonosta
Liite 3	Miellekartta toiminimestä
Liite 4	Moodboard malliston tyylistä
Liite 5/1	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/2	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/3	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/4	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/5	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/6	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/7	Esitys- ja tasokuvat
Liite 5/8	Esitys- ja tasokuvat
Liite 6/1	Valokuvia
Liite 6/2	Valokuvia
Liite 6/3	Valokuvia
Liite 6/4	Valokuvia
Liite 6/5	Valokuvia
Liite 6/6	Valokuvia

